

HRVATSKI VOJNIK



Broj 171. Godina V. 18. siječnja 2008.

www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK



PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,80 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30



RAZGOVOR

veleposlanik Nedžad HADŽIMUSIĆ,
direktor Središta za sigurnosnu suradnju (RACVIAC)

RACVIAC

- platforma za dijalog o sigurnosnoj suradnji

16. godina od međunarodnog priznanja RH

Priznanje - mnogo više od formalnog čina

Kad se prisjetimo početka devetdesetih godina, prve asocijacije je uvijek nam u misli donose najteža ratna vremena iz jeseni i zime 1991. Unatoč golemlim žrtvama i neravnopravnom odnosu snaga, hrvatski branitelji i cijeli narod jasno su dali do znanja da naša zemlja hoće biti neovisna i da nas u tome neće ništa spriječiti. Ipak, svi su bili svjesni da ta nakana, potkrijepljena i odredbama međunarodnog prava, mora imati i potporu tadašnje Evropske zajednice, a potom i cijelog kontinenta, pa i svijeta.

Osim što je moralno voditi rat, a pritom nastojati da država funkcio-

nira koliko je to god moguće, tadašnje hrvatsko državno vodstvo radilo je usporedno na međunarodnom priznanju mlade države. Najveću je potporu imalo u Vatikanu i Njemačkoj, koja je priznala RH još u prosincu 1991. godine. Taj primjer pokrenuo je lavinu koja je kulminirala 15. siječnja 1992. Toga dana Hrvatsku su priznale Australija, Austrija, Belgija, Bugarska, Danska, Finska, Francuska, Italija, Kanada, Mađarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Švedska, Švicarska i Velika Britanija, na taj način slijedeći Island, Svetu Stolicu, Njemačku, Sloveniju, Litvu, Latviju, Ukrajinu, Es-

toniju i San Marino, zemlje koje su to učinile prije.

Priznanje je za Hrvatsku značilo mnogo više od formalnog čina. Potvrđilo je da su njezini ciljevi politički, povijesno i moralno opravdani. Za svoje gradane, Hrvatska je još otprilike bila samostalna i suverena država. Od 15. siječnja 1992. kao takva je prepoznata od svih relevantnih europskih država.

I ne manje važno, priznanje je potvrđilo hrvatskim vojnicima i svim braniteljima da je svijet shvatio kako je njihova borba pravedna...

D.V.



MilerS

Trg Petra Svačića 1, Zagreb
tel: 01 / 457 3349

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Privevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisk:

Tiskara Zelina d.d.,
K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)



Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

**Veleposlanik Nedžad
Hadžimusić - direktor
RACVIAC-a**

Namjera nam je aktivnostima
RACVIAC-a kombinirati vojno-
sigurnosnu praksu i diplomatski
vid sigurnosti, i to u najširem
smislu, te širiti dijalog i
povjerenje...

Strana 4

Uoči 15. godišnjice operacije Maslenica

Početkom 1993. hrvatski je državni vrh odlučio
pokrenuti oružanu akciju oslobođanja komu-
nikacije Zadar-Maslenica-Karlobag. Akcija je
počela u tajnosti. Neprijatelj je bio potpuno izne-
nađen kad su ujutro 22. siječnja počeli odjekivati
snažni topnički udari HV-a...



Strana 7



**Stručnjaci za međunarodne
odnose napisali su knjigu o
Sjevernoatlantskom savezu**

Namjera je ove knjige pokazati
kako je NATO u današnjem
svijetu nužan, kamen temeljac
koji pruža nadu da će svijet
ostati na putu demokracije i
liberalnih vrijednosti

Strana 12

Protuteroristička suradnja u sklopu EU-a

U međunarodnoj suradnji u Europi učinjen
je znatan napredak, ali to nije dovoljno da
se sprijeći velik broj terorističkih napada
u tom području. Ministri unutarnjih poslova
EEC-a, policijske snage i obavještajne službe
država članica od 1976. razvijaju pravne
okvire za raspravljanje i praktičnu
multilateralnu suradnju



Strana 21

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

veleposlanik Nedžad HADŽIMUSIĆ

direktor Središta za
sigurnosnu suradnju (RACVIAC)

- RACVIAC trenutačno ima 30 zemalja članica
- **Središte će pridonositi otvorenosti, transparentnosti i predvidljivosti u regiji poticanjem promjena i razmjennom informacija**
- **Godišnji proračun RACVIAC-a iznosi oko 800.000 eura**
- **RACVIAC-ov godišnji program uključuje više od 30 aktivnosti seminara, tečajeva, radionica**



RACVIAC - platforma za dijalog o sigurnosnoj suradnji

Namjera nam je aktivnostima RACVIAC-a kombinirati vojnosigurnosnu praksu i diplomatski vid sigurnosti, i to u najširem smislu, te širiti dijalog i povjerenje. Nastojat ćemo i da se našim "proizvodima" može koristiti najširi krug zemalja, ne samo u regiji već i šire, u Europi i svijetu

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Velespolnik Nedžad Hadžimusić, karijerni diplomat iz Bosne i Hercegovine, novi je direktor RACVIAC-a. Dužnost je preuzeo u listopadu prošle godine, kad je, nakon zasjedanja MAG-a, to međunarodno vojnodiplomatsko Središte počelo mijenjati svoju misiju, ciljeve i strukturu. Danas su pred RACVIAC-om novi izazovi. O tome što će biti prioritet u aktivnostima RACVIAC-a, odnosno u kojem smjeru teče njegova transformacija najbolje govori novi naziv: RACVIAC - Središte za sigurnosnu suradnju. Veleposlanik Hadžimusić iza sebe ima gotovo 30 godina diplomatske prakse. Između ostalog, radio je u Parizu, Stockholmu, Bruxellesu.... Uz to je

bio koordinator za Bosnu i Hercegovinu u mnogobrojnim regionalnim inicijativama, tako da mu je regija dobro poznato područje. To mu je velikim dijelom pomoglo da na prvom natječaju za direktora RACVIAC-a i dobije jednoglasnu potporu zemalja članica. Zanimljivo je i da je on prvi civil na mjestu čelnog čovjeka RACVIAC-a. U razgovoru s njim željeli smo dozнатi kako vidi razvoj RACVIAC-a i na što će staviti težište u radu tijekom svog mandata.

Vašim preuzimanjem dužnosti direktora RACVIAC-a počela je i svojevrsna transformacija te međunarodne vojnodiplomatske organizacije. Što je u tom pogledu

već napravljeno i kako biste ocijenili vaših prvih sto dana na novoj dužnosti?

Kao što znate, RACVIAC je osnovan 2000. godine kao Regionalno središte za pomoć u provedbi međunarodnih ugovora iz područja nadzora naoružanja. S vremenom se situacija u regiji bitno promjenila, između ostalog i geopolitički, tako da je namjena s kojom je RACVIAC osnovan postala preusko područje za njegovo djelovanje. Pred RACVIAC-om danas stoje novi izazovi. Namjera nam je aktivnostima RACVIAC-a kombinirati vojnosigurnosnu praksu i diplomatski vid sigurnosti, i to u najširem smislu, te širiti dijalog i povjerenje. Mislim da je to u našem regionalnom rakursu

veoma zanimljivo. Nastojat ćemo i da se našim "proizvodima" može korištiti najširi krug zemalja, ne samo u regiji već i šire, u Europi i svijetu. Na mjesto direktora kandidirao sam se, jer sam doista uvjeren da RACVIAC, uz etabliran ugled, ima snažan potencijal, te da u ovom novom regionalnom kontekstu može ponuditi solidnu platformu za sigurnosnu suradnju na visokoj ekspertskoj, diplomatskoj i akademskoj razini.

U kojem se smjeru kreće "novi RACVIAC možda najbolje otkriva i njegov novi naziv, RACVIAC- Središte za sigurnosnu suradnju.

Da, mi smo naziv RACVIAC zadržali kao prepoznatljiv brand, ali smo dodali i novi naziv iz kojega se vidi naša nakana da kao profesionalna, motivirana i međunarodno priznata organizacija postanemo prije svega platforma za dijalog o sigurnosnoj suradnji. Poznato je da danas sve zemlje u svijetu žele sigurnost i ekonomski prosperitet. Mislim da RACVIAC svojim aktivnostima na području sigurnosti ima mnogo toga reći. Otvoreni smo za sve aktivnosti vezane za prepoznavanje novih sigurnosnih prijetnji i sigurnosnih prepostavki za stabilnost, sa željom da u dogledno vrijeme ono što smo naučili izvozimo i u susjednu regiju Euroazije. Središte će pridonositi otvorenosti, transparentnosti i predvidljivosti u regiji poticajem promjena i razmjenom informacija, gledišta i ideja.

Kako bismo što bolje ostvarili te ciljeve, namjeravamo ostvariti što bolju suradnju sa srodnim središtimima koja se bave tom problematikom u Europi. Pokušavamo preispitati naše odnose sa središtim koja dodiruju područje sigurnosti i osmislitи vlastiti program bez preklapanja aktivnosti. Ne želimo organizirati seminare radi seminara, već našim aktivnostima obrazovati dužnosni-

ke različitih profila iz zemalja koje su još u tranziciji, da se upoznaju s modernom vizijom sigurnosti, koja će biti ugrađena u tradiciju i stabilnost regije. Upravo iz toga proizlaze i strateški ciljevi RACVIAC-a, među kojima treba istaknuti jačanje sveukupne stabilnosti i sigurnosti u području Jugoistočne Europe, poticanje zamaha što su ga proizveli mehanizmi nadzora naoružanja i mjere izgradnje povjerenja i sigurnosti, promicanje reforme sigurnosnog sektora i jačanje regionalne suradnje na području prenamjene obrane, te postizanje regionalne suradnje kako bi se što učinkovitije suzbio terorizam, širenje oružja za masovno uništenje, organizirani kriminal te sve vrste ilegalne trgovine.

Što transformacija RACVIAC-a konkretno znači za zemlje članice, ponajprije za zemlje regije odnosno osnovne države članice?

Zemlje regije jesu uži korisnici široke lepeze "proizvoda" Središta za sigurnosnu suradnju. Transformacijom RACVIAC-a zemlje članice preuzimaju više odgovornosti u procesu tzv. regionalnog vlasništva. Donekad, pojam regionalnog vlasništva je percipiran samo kao žargon ili retorika naših prijatelja iz Bruxellesa, New Yorka, ili Washingtona. Sada to podrazumijeva više inventivnosti i više partnerstva, uz

konkretnu materijalnu i financijsku participaciju zemalja regije.

Nažalost, iz osobnog iskustva znam da je na mnogim međunarodnim skupovima, umjesto partnerskog, još uvijek prisutan bolečiv i izrazito neučinkovit "kalimero pristup" pojedinih predstavnika zemalja regije. Oni nerijetko nastoje ostaviti dojam dobrih, ali nedovoljno nagrađenih učenika na njihovu eu-roatlantskom putu. Stoga bez lažne skromnosti želim istaknuti zadovoljstvo time da predstavnici zemalja članica, kao i naši najznačajniji partneri, posljednjih mjeseci prepoznaju osjećen radni elan našega cijelokupnoga međunarodnog tima, što se kao pozitivna energija izravno prenosi na predavače i ostale sudionike događaja, seminara i radio-nica u organizaciji RACVIAC-a.

Koliko RACVIAC trenutačno ima članica i može li se očekivati njegovo proširenje?

RACVIAC trenutačno ima 30 zemalja članica, podijeljenih u tri skupine. Osnovne države članice, pridružene države članice i države promatrači. Osnovne države članice jesu 11 država SEECP-a (South-East European Cooperation Proces), odnosno Procesa suradnje u Jugoistočnoj Europi. Pridružene članice trenutačno čini 13 razvijenijih evropskih država, koje žele podupirati



i pridonositi sigurnosnom dijalogu i suradnji u Jugoistočnoj Europi. U promatrače spada šest država, ali i institucije i organizacije koje žele na određeni način sudjelovati u aktivnostima RACVIAC-a. Na posljednjem zasjedanju MAG-a, Španjolska je izrazila želju postati pridruženom članicom. Također ima država koje nisu članice, ali podržavaju i prate rad RACVIAC-a. Ažuriran popis zemalja možete vidjeti na našoj web stranici (o.a. www.raciac.org). Jedna od najboljih potvrda da RACVIAC ima budućnost jest spremnost zemalja na financiranje njegovih aktivnosti.

Spomenuli ste finančiranje. Koliki je proračun RACVIAC-a i ima li nekih novosti u njegovu finansiranju?

Godišnji proračun RACVIAC-a iznosi oko 800.000 eura. Od ove godine promijenili smo finansijsku politiku, kako bi RACVIAC imao stabilnu finansijsku osnovu, kojom bi osigurao svoju održivost. Proračun je podijeljen na osnovni i tzv. djelatni proračun, odnosno proračun za aktivnosti, i to gotovo u jednakom razmjeru. Osnovni proračun, koji pokriva tzv. tekuće troškove, financiraju regionalne osnovne zemlje članice, i to po točno određenim i usuglašenim parametrima za svaku zemlju. Pridružene države članice trebale bi sudjelovati u aktivnostima RACVIAC-a, odnosno "puniti" djelatni proračun. Međunarodni partneri, organizacije i donatori također pridonose proračunu podupiranjem određenih aktivnosti iz programa.

Unatoč brojnim aktivnostima koje provodite i izvrsnom radu RACVIAC-ovih odnosa s javnošću, stje-



Kakav je program RACVIAC-ovih aktivnosti u ovoj godini. Kakve novine on donosi?

RACVIAC-ov godišnji program uključuje više od 30 aktivnosti seminara, tečajeva, radionica. Od ove godine svoje strateške ciljeve usredotočit ćemo na tri područja, i to na međunarodne odnose i suradnju s fokusom na euroatlantske integracije, preustroj sigurnosnog sektora i suradnju na području sigurnosnog okruženja, pogotovo u odnosu na nadzor naooružanja. Namjeravamo, a to je i misija RACVIAC-a, da našim aktivnostima jačamo dijalog i suradnju na području Jugoistočne Europe, i to uspostavljanjem partnerstva između država u regiji i njihovih međunarodnih partnera. Bliska suradnja zemalja u regiji ojačat će regionalnu stabilnost i

če se dojam da ono što radite nije medijski popraćeno u dovoljnoj mjeri. Kako to komentirate?

Svjesni smo da je u nepreglednom nizu različitih regionalnih inicijativa došlo do medijskog zamora u praćenju njihovih aktivnosti, uključivo i "starog" RACVIAC-a. Nastavljajući napore svog prethodnika general bojnika Stergiosa Papotisa, sa sjajnim međunarodnim timom pokušavam transformaciju RACVIAC-a dovesti na razinu koja će biti prepoznatljiva i tada ćemo krenuti u agresivniju medijsku promidžbu. Prvo želimo da naša nova misija bude prepoznata među našim partnerima, o čemu već dobivamo ohrabrujuće signale. Prve konkretnije rezultate očekujem u drugoj polovici ove godine iako, ponavljam, već stižu riječi ohrabrenja za promjene koje provodimo.

ubrzati napore zemalja u približavanju euroatlantskim asocijacijama. Naravno, RACVIAC se neće natjecati ili duplicirati rad drugih sigurnosnih središta, ali ćemo tražiti blisku suradnju s njima, racionalnu podjelu rada i partnerski odnos.

Kako ste zadovoljni suradnjom s ostalim zaposlenicima ponajprije s pripadnicima naših OS-a te suradnjom s MORH-om i Ministarstvom vanjskih poslova?

Prezadovoljan sam suradnjom. Mislim da je velika povlastica suradivati s tako odgovornim ljudima. Istaknuo bih već tradicionalno dobru suradnju s MORH-om, te u sadašnjem procesu transformacije RACVIAC-a sve intenzivniju suradnju s MVPEI, što me ohrabruje u uvjerenju da ćemo sve zajednički postavljene ciljeve uspješno i realizirati. ■

Uoči 15. godišnjice operacije Maslenica

Spojen sjever i jug Hrvatske

Početkom 1993. hrvatski državni vrh odlučio je pokrenuti oružanu akciju oslobođanja komunikacije Zadar-Maslenica-Karlobag. Akcija je počela u tajnosti. Neprijatelj je bio potpuno iznenaden kad su ujutro 22. siječnja počeli odjekivati snažni topnički udari HV-a. Postrojbe naše vojske u isto su vrijeme napadale prema Zemuniku, prometnicom Zadar-Maslenica prema Benkovcu, uz obalu prema Rovanjskoj i dalje prema Obrovcu...

Domagoj VLAHOVIĆ, arhiva HVG-a

Kad govorimo o kronologiji Domovinskog rata, operacije Hrvatske vojske koje najčešće spominjemo jesu Bljesak i Oluja. To je i logično: one su dovele i do konačne pobjede u ratu i potpunog oslobođanja hrvatskih okupiranih područja. No, vjerujemo da barem jednako povijesno značenje za Hrvatsku ima i akcija Maslenica...

Početkom 1993. godine, najveći problem dijelom okupirane mlade hrvatske države bila je razdvojenost njezina sjevera i juga, što su pobunjenici postigli upravo zaposjedanjem područja zadarskog zaleđa. Jedini put iz kontinentalne Hrvatske u Dalmaciju vodio je preko trajekta za Pag. Takva situacija bila je teško održiva, pa je hrvatski državni vrh, čim su se za to stekli uvjeti, početkom 1993. odlučio pokrenuti oružanu akciju oslobođanja, s osnovnom svrhom oslobođanja komunikacije Zadar-Maslenica-Karlobag. Na neki način, simbol cijele akcije bilo je Novsko Ždrilo sa srušenim mostom, poveznicom hrvatskog sjevera i juga. Akcija je počela u tajnosti. Neprijatelj je bio potpuno iznenaden kad su ujutro 22. siječnja počeli odjekivati snažni topnički udari HV-a. Postrojbe

naše vojske u isto su vrijeme napadale prema Zemuniku, prometnicom Zadar-Maslenica prema Benkovcu, uz obalu prema Rovanjskoj i dalje prema Obrovcu.

Osim važnosti, još jedna sličnost između Maslenice, na jednoj strani, i Bljeska i Oluje, na drugoj, jest - kratkoća. Naime, glavni ciljevi operacije postignuti su u roku tri dana: oslobođeno je 92 četvorna kilometra hrvatskog teritorija. Akcije su bile brze i učinkovite, u skladu s modernim metodama ratovanja, te uz koordinaciju svih triju grana OSRH-a. Na neki način postavljeni su temelji doktrine kojom će se OSRH voditi i u presudnoj 1995. godini. Također, u danima koji su uslijedili nakon akcije, hrvatske su postrojbe uspjele odbiti neprijatelja u pokušaju da ponovo okupira područja oslobođena od 22. do 25. siječnja.

Glavni vojnostrategijski, štoviše državni cilj, akcijom Maslenica u potpunosti je ostvaren: hrvatski sjever i jug opet su povezani, država je napokon mogla početi normalno funkcionirati. Vrlo brzo u blizini lokacije starog mosta izgrađen je pontonski most, kojim se promet mogao odvijati dosta dobro (naravno, uz česte prijetnje neprijateljskih projektila). Otvoren je i prostor za daljnje vojne akcije, koje su kulminirale dvije i pol godine poslije. Ipak, bar jednako važno bilo je i to što je Hrvatska vojska i cjelokupna hrvatska javnost s Maslenicom preplavljena novim količinama entuzijazma i optimizma. Postali smo svjesni i pokazali svijetu da je pri kraju stvaranje jedne respektabilne (brojnošću, opremom, organizacijom, moralom) vojne sile, koja će uskoro biti sposobna osloboditi cijelu Hrvatsku. A toga su, na svoju žalost, sve svjesniji postajali i oni s druge strane... ■



Uvođenje unutarnjih kontrola u Ministarstvo obrane

Pojam i koncept sustava unutarnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru razvila je Europska komisija devedesetih godina 20. stoljeća kako bi zemlje pristupnice u Europsku uniju osigurale upravljanje javnim sredstvima u skladu s načelima dobrog gospodarenja: zakonito, ekonomično, učinkovito, i kako bi se povećala odgovornost osoba uključenih u raspolaganje javnim novcem

Ante MODRIĆ



Potkraj 2006. godine donesen je Zakon o sustavu unutarnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 141/06), koji obvezuje sve proračunske korisnike, pa tako i Ministarstvo obrane, da uvedu i razviju sustav unutarnjih finansijskih kontrola. Koordinaciju aktivnosti vezanih uz uvođenje i razvoj sustava u javni sektor Republike Hrvatske provodi Uprava za harmonizaciju unutarnje revizije i finansijske kontrole, odnosno Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija. Uprava za financije i proračun koordinira uspostavu tog sustava u Ministarstvo obrane.

Pojam i koncept sustava unutarnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (u nastavku: PIFC - PUBLIC INTERNAL FINANCIAL CONTROL) razvila je Europska komisija devedesetih godina 20. stoljeća kako bi zemlje pristupnice u Europsku uniju osigurale upravljanje javnim sredstvima (nacionalnim sredstvima i sredstvima iz pretprištupnih i ostalih fondova EU-a) u skladu s načelima dobrog gospodarenja: zakonito, ekonomično, učinkovito, i kako bi se povećala odgovornost osoba uključenih u raspolaganje javnim novcem. S obzirom na to da je Republika Hrvatska u procesu pridruživanja Europskoj uniji, donošenje Zakona rezultat je procesa usklađivanja s pravnim stečevinama Europske unije, odnosno s poglavljem 32 - Finansijski nadzor.

PIFC se sastoji od dva elementa, to unutarnje revizije i finansijskog upravljanja i kontrola (u nastavku: FMC - FINANCIAL MANAGEMENT AND CONTROL).

FMC je sveobuhvatan sustav unutarnjih kontrola koje uspostavljaju čelnici (ministar, pomoćnici ministra, načelnici), a provode svi zaposlenici, i koji pruža razumnu sigurnost da će se, upravljući rizicima, proračunska i druga sredstva upotrebljavati zakonito, pravilno, etično, te ekonomično i učinkovito u svrhu ostvarenja ciljeva i misija za koje je proračunski korisnik ustrojen. FMC podrazumijeva sve kontrole, finansijske i nefinansijske, te obuhvaća sve poslovne procese, a naročito one vezane uz prihode/prihite, rashode/izdatke, povrate proračunskih sredstava, imovinu i obveze.

U skladu s navedenim Zakonom, Ministarstvo obrane je početkom srpnja 2007. godine donijelo Plan uspostave i razvoja FMC-a. Realizacija plana ovisi o angažiranosti čelnika, voditelja, koordinatora, radne skupine za FMC i svih zaposlenika Ministarstva.

FMC se provodi pomoću pet međusobno povezanih komponenti: kontrolno okruženje, procjena rizika, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije i praćenje.

Kontrolno okruženje je temelj za ostale četiri komponente. Ono osigurava uvjete za učinkovito djelovanje kontrola, a podrazumijeva: poštene i etične vrijednosti zaposlenika, upravljačku filozofiju i poslovni stil rukovodstva, organizacijsku strukturu, uključujući dodjelu ovlasti i odgovornosti, zatim uspostavu odgovarajuće linije izvješćivanja, pisana pravila i praksu upravljanja ljudskim resursima te kompetentnost zaposlenika.

Procjena rizika podrazumijeva identificiranje i ocjenu rizika kako bi se načinila strategija upravljanja rizicima i osigurala realizacija ciljeva proračunskog korisnika. Rizik je, općenito, bilo koji događaj koji može utjecati na ostvarenje ciljeva. Kontrolne aktivnosti jesu politike i procedure koje osiguravaju provedbu ciljeva.

Informacije i komunikacije podrazumijevaju učinkovit, pravodoban i pouzdan sustav izvješćivanja, a praćenjem se procjenjuje kvaliteta funkcioniranja sustava i osigura kontinuirano unapređivanje. ■

Intenziviranje učenja engleskog jezika

Intenziviranje učenja engleskog jezika u funkciji je potpore dugotrajnom kvalitetnom obavljanju misija i zadaća OSRH-a. Preuzete obveze nameću ozbiljne neodgodive korake kojima će se razina pojedinačnog i ukupnog znanja engleskog jezika početi podizati "sad i odmah"

—Davor ČULJAK—

Kvalitetno učenje engleskog i drugih stranih jezika znatno većeg broja pripadnika OSRH-a i MORH-a nedvojben je prioritet proistekao iz preuzetih obveza RH. S obzirom na predstojeće obveze, kojima postaje znanja neće moći dugoročnije odgovoriti, i nedostatne kapacitete Škole stranih jezika "Katarina Zrinska", Koncept izobrazbe za potrebe OSRH-a ponudio je moguća rješenja za ubrzano usavršavanje engleskog jezika, ponajprije za osobe kojima je

znanje jezika već sada nužno - buduće sudionike misija, potencijalne kandidate za rad u multinacionalnim stožerima, potencijalne vojno-diplomatske predstavnike, osobe koje će u svakodnevnom radu komunicirati s pripadnicima oružanih snaga drugih država i biti uključene u korespondenciju na engleskom jeziku, pripadnike koji će biti upućivani na vježbe ili izobrazbu u inozemstvo, te na kraju predavače i servisere edukativnih sadržaja na engleskom jeziku.

Cilj Projekta KI-04 "Intenziviranje učenja engleskog jezika" jest omogućiti kontinuirano svakodnevno učenje i održavanje znanja engleskog jezika svim pripadnicima OSRH-a i MORH-a kojima je znanje engleskog jezika potrebno. Projekt će se realizirati: 1) definiranjem osoblja kojemu je potrebno znanje i obnavljanje engleskog jezika prema zadaćama, razinama prioriteta, potreboj razini znanja, načinu, trajanju i mjestu učenja; 2) dovođenjem škole stranih jezika korisniku i podrazumijevanjem učenja engleskog jezika dijelom svakodnevnog radnog procesa; 3) realizacijom Odluke ministra o provedbi programa izobrazbe pripadnika OSRH-a i MORH-a u školama stranih jezika u RH; 4) uvođenjem *e-learninga, distance learninga i blended learninga* u usavršavanje jezika; 5) koncipiranjem određenog broja nastavnih sadržaja vojne, vojno-strukovne i funkcionalne izobrazbe na engleskom jeziku.

Planirano je da svi oni pripadnici OSRH-a i djelatnici MORH-a kojima je znanje i obnavljanje engleskog jezika potrebno budu selezionirani po navedenim kategorijama do kraja ožujka i da se za svakog pojedinca odredi način dostizanja željene razine znanja. Na testiranje će kontinuirano biti upućivani svi oni koji nisu nikada ili nisu dugo bili testirani.

Dovođenje škole stranih jezika korisniku podrazumijeva uvođenje svakodnevnog učenja jezika u sve segmente sustava, ponajprije u postrojbe određene za sudjelovanje



Prostor za fonolaboratorij u Vinkovcima

u mirovnim misijama. Za mnoge će učenje i obnavljanje engleskog jezika postati dio svakodnevnog radnog procesa, u kojem se primjenjuju i modificiraju programi što već relativno dugo polučuju zavidne rezultate, poput onog u Varaždinu. Očekuje se odobrenje američkog Kongresa i sporuka dva fonolaboratorijskih koji će biti potpora učenju engleskog jezika u zapovjedništvenim Motorizirane gardijske brigade u Kninu i Oklopno-mehanizirane gardijske brigade u Vinkovcima. S tom svr-

hom, pomno su odabrani i prilagođeni prostori za učenje u obje postrojbe, na kojima im mogu pozavijjeti najbolje obrazovne institucije, u što se uvjerio i američki partner. Jedan fonolaboratorijski dobiven je iz danske pomoći i bit će lociran u prostoru Zzp-a u Požegi. Prenamjenom proračunskih sredstava u prošloj godini osigurana su sredstva za nabavu opreme za još tri fonolaboratorijski. Oprema je nabavljena i upravo se distribuirala korisnicima - Pukovniji veze u Karlovcu, Pukovniji vojne policije u vojarni "Croatia" i Logističkoj pukovniji u Petrinji. Laboratorijski će se ravnopravno koristiti i pripadnici drugih postrojbi na spomenutim lokalitetima. Fonolaboratorijski će u funkciju stići stručnjaci SIKT-a i sugerirati poboljšanja za buduću opremanju. U skladu s projektom, poštujući prioritete, kontinuirano će se opremati korisnici sličnom dinamikom i u sljedećim godinama. Provedba ove projektne zadaće podrazumijeva odabir kvalitetnih instruktora, njihovo educiranje u ŠŠJ HVU i upućivanje najboljih na edukaciju u DLI u okviru IMET programa, zatim eventualni planirani angažman nastavnika iz civilstva u početnoj fazi i opremanje potrebnim edukacijskim materijalima.

Odluka ministra obrane o provedbi programa izobrazbe pripadnika OSRH-a i MORH-a u školama stranih jezika u RH potpisana je 28. studenog 2007. Ona omogućava polaznicima povrat plaćenih troškova tečaja nakon uspješno završenog tečaja stranog jezika do 3000 kuna, ovisno o postignutom izlaznom rezultatu testiranja. Rok za prijavljivanje je istekao. Prijavljeno je više od 400 kandidata. Na testiranje će biti pozvani svi prijavljeni, čime se ujedno ažurira baza podataka o znanju stranih jezika. U ovoj fazi planira se odobriti izobrazba u ukupnom iznosu do 300.000 kuna, poštujući prioritete navedene u Odluci i prioritete ustrojbenih cjelina. Sljedeći poziv za testiranje bit će upućen svim cjelinama potkraj svibnja. Tekst Odluke dostupan je na internetskoj stranici MORH-a. ■

Održano stručno vojnopsihološko savjetovanje

Petnaest godina ispitivanja psihičke bojne spremnosti u HV-u

Procjena PBS-a nezaobilazan je dio procjene ukupne borbene spremnosti OSRH-a. Sadržajna predavanja potaknula su bogatu raspravu o organizaciji mjerjenja PBS-a u novom ustroju i o novim područjima mjerjenja psihosocijalnih pokazatelja, sa svrhom da se odgovori zahtjevima trenutačnih i budućih misija naše vojske

Suzana FILJAK



Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" održano je krajem prosinca stručno vojnopsihološko savjetovanje "Petnaest godina ispitivanja PBS i njegov daljnji razvoj". Osim djelatnika MORH-a i GSOS-a, pozvani su i vanjski predavači, koji su dali značajan doprinos ispitivanju i mjerjenju psihičke bojne spremnosti u Hrvatskoj vojsci: prof. dr. Zvonimir Knezović (profesor na Filozofskom Fakultetu, pričuvni pukovnik i prvi načelnik Odjela za vojnu psihologiju), prof. Želimir Pavlina (profesor na Filozofskom Fakultetu, umirovljeni pukovnik i bivši načelnik Katedre vojne psihologije na HVU-u), prof. Tomislav Bunjevac (profesor na Filozofskom Fakultetu i bivši vojni psiholog), te prof. Željko Došen (umirovljeni pukovnik). Savjetovanje je otvorio pukovnik Krešo Kovačević, predstavnik pomoćnika ministra za ljudske resurse, podsjetivši na početak provođenja PBS-a u proljeće 1992., a brigadir Svetko Šare, izaslanik načelnika GS-a, u svom je izlaganju naglasio kako je procjena PBS-a nezaobilazan dio procjene ukupne borbene spremnosti OSRH-a, čija se raščlamba provodi unutar Odsjeka za borbenu spremnost GS-a.

Nakon povijesnog pregleda konstrukcije, primjene i provjere prvih ljestvica PBS-a, slijedila su predavanja važna za daljnje praćenje psihičke bojne spremnosti u OSRH. Pukovnik Anto Zelić, načelnik Službe za obrambenu politiku i planiranje, prezentirao je sudionicima savjetovanja značenje PBS-a u kontekstu DPR-a, a pukovnica Svetlana Doričić, časnica za psihičku borbenu spremnost Uprave J-3, predložila je sustav praćenja ukupne borbene spremnosti OSRH-a

te značenje PBS-a u njemu. Pukovnik Tomislav Filjak, načelnik Odsjeka za vojnu psihologiju, prikazao je modele PBS-a i pristupe njegovu mjerjenju u suvremenim svjetskim vojskama te iznio postavke hrvatskog modela PBS-a. Prikazani su i rezultati ispitivanja povjerenja u procjene PBS-a, a od dodatnih čimbenika povezanih s PBS-om prezentirani su sadržaji kao što su organizacijska klima, kvaliteta življjenja, privrženost vojnoj organizaciji povezana s namjerom ostanaka u vojsci i drugo. Sadržajna predavanja potaknula su bogatu raspravu o organizaciji mjerjenja PBS-a u novom ustroju i o novim područjima mjerjenja psihosocijalnih pokazatelja, sa svrhom da se odgovori zahtjevima trenutačnih i budućih misija naše vojske.

O ispitivanju psihičke bojne spremnosti u OSRH

Odmah po stvaranju Hrvatske vojske narav vojničkog dje-lovanja tražila je pouzdane i brze procjene psihičke spremnosti postrojbi. Osim psihologijских izvješćivanja koja su se temeljila na zamijećenom pri obilascima postrojbi i uzimala u obzir dostupne objektivne pokazatelje, razmjerno brzo je počela i primjena različitih psihologijских upitnika za mjerjenje spremnosti. U prvo vrijeme, potkraj 1991. i početkom 1992., korišten je veći broj neujednačenih upitnika, koje su postrojbeni psiholozi primjenjivali kako bi olakšali zadaću izvješćivanja zapovjednika. Pritom se sadržaj upitnika kre-tao od neizravnog zahvaćanja spremnosti do opsežnih upitnika sa psihometrijski potpuno provjerenim ljestvicama.

U proljeće 1992. Odjel za vojnu psihologiju MORH-a do-bio je zadaću pripremiti "brz, pouzdan, valjan i lako shvatljiv način prikupljanja, analize i prezentacije podataka o čimbenicima koji utječu na bojnu spremnost postrojbi Hrvatske vojske" (prema: Došen i Bunjevac, 1993.). Odmah je priređena i, nakon više probnih primjena i psihometrijske dorade, stavljena u redovitu uporabu prva inačica upitnika PBS. Tako je uveden cjelovit i jedinstven sustav praćenja psihičke bojne spremnosti. Upitnik od početka nosi naziv "PBS", što je kratica koja je dobila konačno značenje "psihička bojna spremnost". Dorade sadržaja upitnika poboljšale su njegove psihometrijske značajke i, što je za praćenje stanja u vojsci posebno važno, zadrzale mogućnost usporedbe s podacima prikupljenim prethodnim inačicama. Poslijeratna mogućnost usporedbi pokazala je kako se hrvatska varijanta upitnika poklapa u brojnim elementima s upitnicima u drugim vojskama. ■

Prvi snijeg

Snijeg je obavio *probno spuštanje* na Chagcharan. Termometar koji je Tomislav postavio na prozor naše sobe pokušao je pokazati temperaturu. Imao je problema oko dvadesete crtica na donjem dijelu skale. Prava zima se bliži

Iz Afganistana Dražen JONJIĆ

Naši dečki obilaze distrikte na sjeveru i jugu Ghora, prkoseći čudima planina i snijegu koji počinje padati u tenu. Dowlat Yar, Lav la San Jangar, istočni distrikti Ghora postaju mjesta koja nadopunjaju naša geografska ali i sociološka znanja. Smećkastu boju prašine zamjenila je bjelina. Svakoga dana pogledavamo prema gradilištu hrvatske kuće - našega novog dnevnog boravka. Lijepo je kada imamo zajedničko mjesto u kojem je domovina barem nekoliko duhovnih metara bliža.

Život kao učitelj

Obilazim sa svojim kolegom Litvancem provincialne odjеле za školstvo, prognanike, socijalna pitanja. Pokušavamo pronaći načina da u suradnji s lokalnim vlastima barem malo olakšamo položaj ljudi u provinciji. Sutra ćemo posjetiti sirotište, odnijeti ponešto tople odjeće djeci bez roditelja o kojima je skrb države zapravo iz raznoraznih razloga, neimaštine, neorganiziranosti, neznanja, uglavnom nedovoljna. Raspitujemo se i za raseljene obitelji. Nabavljamo hranu kako bi im hladni chagcharanski dani i ledene noći bili lakši u zemlji u kojem je vrijeme relativna kategorija, gdje će se sve, možda, jednoga dana dogoditi ili neće. *Haar Towrik'e Khoda B'ekha-Had* - kako Bog hoće.

Školska godina je uglavnom završila. Ne toliko što je sviđan program, već zbog zime i snjegova. Još su mi pred očima slike djece na završnom ispitu kako sjede na podu, na otvorenom. Ne vide u tome ništa čudnoga. Sretniji su se smjestili pod šatorima, vrlo rijetki u zidanim školama, željni znanja. Rijetki pravi učitelji, a i oni koji će to jednoga dana postati, vrlo se trude opismeniti djecu i dati im temeljne poduke. Bojim se, kako će pored svih naših napora i dalje život, surov, bespoštedan, biti i dalje glavni učitelj, kojega će se svatko od njih bojati, kojega će poštovati, onaj tko će ih, pa i protiv njihove volje voditi. Drago je djeci kad im donešemo bilježnice, olovke, male

školske ploče. Najviše se vesele odbojkaškim loptama. Vjerujem da su najdulje odbojkaške utakmice odigrane u Ghoru između lokalne djece i naših pripadnika kontingenta. Trajale bi i dulje od jedne rotacije da se naši dečki nisu dosjetili temeljnog pravila: utakmica završava kad lokalna škola pobijedi. Nisu bitni načini. Rezultat, samo rezultat.

Plin na kilogram

Danas smo s dečkima iz NSE-a, našim logističarima bili u kupovini. Ponestalo je plina u bocama. Trebalo je u grad, na obale Hari-Ruda, kod lokalnog opskrbljivača. Tamo vaga i velika plinska boca. Počinje pretakanje i vaganje. Pomislim na trenutak kako bi bilo dobro odmaknuti ljude za poneki metar. Lokalci se ne uzbuduju. Tek kao iskusni manekeni poziraju, gestikulirajući da im pokažemo slike. A možda i donešemo idući put: *Tashakur*, reći će zahvaljujući se na rijetko doživljenoj časti. Za svaki slučaj raspituju se je li u našoj Toyoti ostala još poneka čizmica ili lopta. Ivan, Mario i Branko već uhodanom procedurom otvaraju prtljažnik i poput iskusnih humanitaraca nastoje ravnopravno podijeliti nešto stvari koje su zaostale od prethodne ophodnje. Ponekad pomislim da ni prepunjene željezničke kompozicije ne bi zadovoljile apetite stanovništva koje uredno pokušavaju na odrasle noge obuti dječje kišne čizmice. I to je život, to je borba. No, i odrasli i djeca raduju se darovima.

Iznenađilo me je kad su nam prišle i dvije žene. Nije to obična situacija u tradicionalnoj zemlji poput ove. I za njihovu djecu imamo darove. Brzo su se odmakle, a mi smo, obavljenia posla i s uredno ispisanim računima na dariju, krenuli prema kampu.

Očekujemo prijatelje iz Vojne policije u Kabulu. Hitamo prema uzletištu, prema ulaznim vratima Chagcharana. Prema onoj legendarnoj nadrealnoj ploči. Prelazimo jedini chagcharanski most s dva smiješna kružna toka. Policajci nam mašu, odmahujemo. Vidimo se sutra... ■

Stručnjaci za međunarodne odnose Radovan Vukadinović i Lidija Čehulić Vukadinović te hrvatski veleposlanik u NATO-u Davor Božinović napisali su knjigu o Sjevernoatlantskom savezu

NATO - euroatlantska integracija

Namjera ove knjige jest pokazati kako je NATO u današnjem svijetu nužan, kamen temeljac koji pruža nadu da će svijet ostati na putu demokracije i liberalnih vrijednosti

Saša ČVRLJAK

Uvremenu kada Hrvatska ulazi u iznimno uspješno vanjskopolitičko razdoblje na tržište nam dolazi knjiga iz pera istaknutih stručnjaka za međunarodne političke odnose. Hrvatska je u desetak godina zaista prešla fascinantan put - od zemlje problema postala je zemlja koja je dio rješenja. Hrvatske mirovne misije promiču mir i stabilnost diljem svijeta.

Sudjelovanje u sklopu ISAF-a u Afganistanu, regionalna suradnja i poštovanje demokratskih uzusa primjećeni su u svjetskim razmjerima. Da ipak nije sve idilično pobrinula se hrvatska javnost, koja je još velikim dijelom neinformirana o svim vidovima euroatlantske integracije. Stoga upravo na taj vid ne prestano upozoravaju čelnici NATO-a i potiču Hrvatsku da napravi odlučnije korake u informiranju i javnoj diplomaciji. Napori čelnih ministarstava u RH, ali i drugih subjekata, među kojima se naročito ističe Atlantsko vijeće Hrvatske, urodili su plodom, tako da je potpora NATO-u porasla, ali je potrebna i daljnja aktivnost i angažman. Upravo u tom svjetlu možemo promatrati ovu knjigu. Podijeljena je u četiri dijela, a uvodni dio je

povjesni prikaz transatlantske integracije prof. Vukadinovića uz pomoć filatističke dokumentacije. Baš taj slikovni prikaz ima posebnu draž i evocira jedno dinamično razdoblje bremenito podjelama i krizama, iznad kojih se NATO naposljetku ipak uspio izdignuti i potvrditi kao *uspješna priča*.

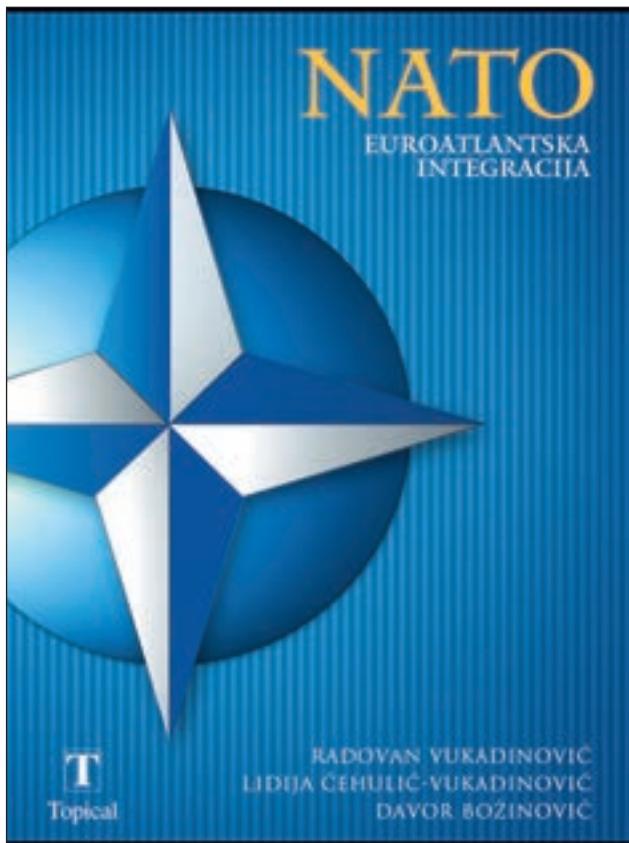
U današnjim vremenima sigurnost je nedjeljiva

U prvom poglavlju, Od nastanka NATO-a do kraja hladnog rata, objašnjavaju se okolnosti u kojima je

NATO nastao. Rastući bipolarizam i sovjetski utjecaj s jedne, ali i kraj američkog izolacionizma s druge strane bile su silnice usmjerenе na potrebu integracije zemalja slobodnog svijeta. Posthladnoratovska uloga NATO-a poglavljje je koje se bavi novim identitetom Saveza i odlučujućom ulogom koju su odigrale sve tri američke predsjedničke administracije od kraja 80-ih godina. Spoj strategijskih, ekonomskih i političkih razloga uvjetovao je opstanak NATO-a u novim uvjetima i s novom ulogom. NATO je nužan u osiguravanju demokratske tranzicije europskih zemalja i eliminiranju sigurnosnog vakuuma prema Rusiji, s aktivnom ulogom u stabiliziranju kriznih žarišta diljem svijeta. Sve je naglašeniji koncept *soft security*. Cjelovita, sigurna, slobodna i ujedinjena Europa jest cilj NATO-a, ali i SAD-a, jer samo jak Europa može biti pravi i vjerodostojan partner Americi u njezinim globalnim naporima. Upravo je u tom razdoblju izvršena tranzicija prema izraženijoj političkoj ulozi i političkoj organizaciji, a čl. 2 Sjevernoatlantskog ugovora, pružajući pravni okvir za promicanje mira, suradnje, prijateljstva i

gospodarskih veza, anticipirao je razvoj koji je uslijedio krajem hladnog rata.

Treće poglavje, NATO u 21. stoljeću, obrađuje pitanje transatlantskih rasprava o situaciji na Balkanu, pitanja podjele oko iračke intervencije i odnosa NATO-EU. Jasna je američka dominacija u navedenim pitanjima, ali ostaje potreba daljnje suradnje i partnerstva dvaju dijelova atlantske zajednice. Zato je europski napredak na polju obrambene suradnje i politike u zadnjih deset godina sjajna prilika da se una-



prijede obrambeni kapaciteti i da se pridonese kolektivnoj obrani. Bitno je nastojati ne duplicitati kapacitete i ostati u okviru sporazuma "Berlin plus", a prve europske vojne misije u Makedoniji i BiH te najava odlučnijeg angažmana na Kosovu idu u prilog jačanju suradnje i savezništva. Budućnost NATO-a je savim sigurna. Gospodarska suradnja s obje strane Atlantika poveznica je koja duboko integrira savezništvo. Tome u prilog govori 1,7 milijarda eura trgovinske razmjene na dan, a danas se dva pitanja nameće kao izazovi na putu budućnosti NATO-a. Prvi je intervencija u Afganistanu, a drugi transformacija NATO-a i put prema novom savezu, u koji bi se jače integrirale i zemlje poput Australije, Novog Zelanda, Japana i Južne Koreje. Potrebe daljnje izgradnje kapaciteta, raspodjele rizika i tereta, bolja koordinacija s drugim akterima, izgradnja partnerstva i potreba za ojačanim političkim dijalogom jesu mjere koje novom NATO-u trebaju donijeti veću učinkovitost i legitimnost. Afganistan se, po nekim autorima, nameće kao ključni ispit učinkovitosti Saveza, pogotovo uzimajući u obzir da su, osim vojne dimenzije, civilni aspekt, izgradnja institucija i normalizacija društvenog života presudni za uspjeh čitave misije.

Posljednje poglavlje, NATO i globalni izazovi, iznosi projekciju mogućeg razvoja događaja. Naglašavajući da se NATO nalazi između stabilizacije, s jedne strane, i globalnih izazova, s druge, daje se prikaz trenutačnih kriznih žarišta. Afganistan postaje predstraža borbe protiv terorizma. Očito je da se NATO nipošto ne smije povući već, naprotiv, pojačati svoj angažman. Geostrateški je Savез blizu Pakistanu, najosjetljivijoj točki te neuralgične regije, koji je nužno stabilizirati jer je to jedina muslimanska zemlja koja je nuklearna sila. Irački rat i turski napadi na položaje PKK-a u Iraku dodatni su mogući izvor nestabilnosti. Iran nesumnjivo želi postati nuklearna i prva sila u regiji. Jačanje fundamentalizma i terorizma u regiji te najave nekih drugih islamskih zemalja da će postati nuklearne sile, sve to čini "globalni Balkan" ili geostrategijski luk krize. Složeni pakistansko-indijski odnosi, ali i položaj Kine, čine odnose u ovoj regiji jako složenima i komplikiranim. Gdje je NATO u svemu tome? Očito je da geografski čimbenik nije više dominantan i da je partner-

stvo otvoreno svim zemljama koje dijele demokratske vrijednosti. Bitno je sačuvati srž atlantizma, a to su zapadne vrijednosti, ali i globalizirati djelovanje radi očuvanja tih vrijednosti, zadržavajući isti stupanj učinkovitosti i vjerodostojnosti. Vodeći stučnjaci smatraju da je potrebno razvijati daljnje veze unutar transatlantskog saveza, u kojem Europa treba Ameriku kako se ne bi vratila uskim europskim nacionalizmima, a Amerika Europu kao globalnog partnera. Neki analitičari smatraju da je današnji globalni preporod politički protuzapadnjački i emocionalno protuamerički te je nužno da se zapadni svijet dodatno solidarizira.

Pojam "globalna nesigurnost" mogli bismo u sljedećem razdoblju, nažalost, sve češće slušati. Šokantno ubojstvo Benazir Bhutto ponovno je podsjetilo svijet na svu razornost i opasnost suvremenog terorizma. Talibanski pokret, Al-Qaida, širenje WMD-a, Failed i Rogue states, jačanje autokratskih režima, oblikuju novu svjetsku stvarnost. Namjera je ove knjige pokazati kako je NATO u današnjem svijetu nužan, kamen temeljac koji pruža nadu da će svijet ostati na putu demokracije i liberalnih vrijednosti. On je evoluirao iz dominantno vojno-obrambene u širu političku organizaciju i u svojoj povijesti pokazao zadivljujuću sposobnost prilagodbe, odlučnosti i vizije. Snažnim korakom preuzeo je inicijativu, pokazao i dokazao da ništo nije za povjesnu ropotarnicu već, naprotiv, da će mu uloga biti bitno drukčija, diverzificirana, ali i umnogome jača nego prije. Bosna, Kosovo i Afganistan samo su dokazi da je NATO tu da os-

Hrvatska i NATO

Što se tiče slike NATO-a u Hrvatskoj, potrebno je informativnom kampanjom boriti se protiv iskrivljenih percepcija i predrasuda. Naročito je bitna cost benefit analiza hrvatskog članstva u NATO-u koja se pruža u ovoj knjizi. Očito je da će obrambeni trošak biti mnogo manji u kolektivnoj obrani nego razvojem vlastite individualne obrane. Interoperabilnost i razvoj potrebnih snaga pridonijet će racionalizaciji troškova i omogućiti usmjeravanje znatnih sredstava u društveni i ekonomski razvoj Hrvatske. Ulaskom u članstvo NATO-a uvelike će se podignuti kreditni rejting zemlje, povećat će se domaće i strane investicije i infrastrukturna ulaganja. Hrvatska je već u 6. ciklusu MAP-a, PARP (Proces planiranja i raščlambe) jest operativni program kojim se MORH približava standardima NATO-a na temelju svojih glavnih strateških dokumenata, a ANP (Godišnji nacionalni plan) bilježi stalni napredak u povećavanju spremnosti za integraciju koja će ubrzo uslijediti.

tane. Stabilizacija, rješavanje regionalnih konfliktata, borba protiv terorizma i oružja za masovno uništenje uz trajnu političku, ekonomsku i društvenu nadgradnju jesu *condicio sine qua non*. Stratezi i planeri NATO-a te vodeći političari dovoljno su razboriti da uvide kako je u današnjim vremenima sigurnost nedjeljiva. U nadi da većina političke elite to već shvaća, knjigu preporučujem svim čitateljima zainteresiranim za dubok, analitički uvid u genezu i misiju euroatlantske integracije, uvid koji je oslobođen politiziranja i licitiranja dnevne politike, a utemeljen na znanstvenom pristupu i prožet političkom mudrošću, koja objašnjava dominantne subjekte i čimbenike današnjih međunarodnih odnosa te pruža projekcije budućeg razvoja događaja. ■

Kako su osnovnoškolci iz Vladislavaca učili o najvećoj bitki Domovinskog rata

Vukovar - heroj i (ili) žrtva?!



Uistinu hvalevrijedan projekt mogao bi poslužiti kao dobar primjer svim školama kako se o vlastitoj povijesti može učiti na zanimljiv i inventivan način

Marija ALVIR

Od početka Domovinskog rata prošlo je gotovo osamnaest godina - očito još uvijek premalo vremena da bi se zaključio taj dio najnovije hrvatske povijesti, ali sasvim dovoljno da bi o tome mogli učiti oni koji u to doba nisu bili ni rođeni. Povjesno istraživanje rata u Hrvatskoj nedovoljno je kvalitetno predstavljeno u školskim udžbenicima, no osim iz udžbenika mlađi naraštaji o Domovinskom ratu uče i na razne druge načine. Tako su, zaslugom svojih učitelja i ravnateljice, učenici Osnovne škole Mate Lovraka iz Vladislavaca u Slavoniji imali priliku više saznati o najkravojoj epizodi rata u Hrvatskoj. To sasvim sigurno nije jedinstven slučaj, jer se prema programu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta u osnovnim i srednjim školama jedan školski sat posvećuje ratu u Vukovaru, no način na koji su osmislimi i realizirali taj dio Nastavnog plana i programa u Vladislavcima svakako zaslужuje pohvalu.

Naime, osnovnoškolci iz toga malog slavonskog mjesta zajedno sa svojim učiteljima izradili su projekt pod nazivom *Vukovar - heroj i (ili) žrtva?!*. U sklopu tog projekta simboličnog naziva osmislimi su po jedan školski sat iz svih nastavnih predmeta, obrađujući vukovarsku bitku s različitim aspekata. Uz to, projektom je bila obuhvaćena i terenska nastava te su svi zajedno, uoči Dana sjećanja na žrtvu Vukovara, posjetili *grad heroj(a)* i obišli najvažnija mjesta iz Domovinskog rata, poput Memorijalnog groblja i spomen-područja Ovčara te vukovarske bolnice i Gradskog muzeja. Bili su i kod Križa na ušću Vuke u Dunav te kod vodotornja - simbola vukovarskog otpora, a jedna od postaja njihova svojevrsnog križnog puta bila je i vukovarska vojarna, koja nosi ime legendarne 204. brigade HV-a. Tu su razgledali postav izložbe *Bitka za Vukovar - sjećanje na Domovinski rat* i eksponate simulacijskoga bojnog polja te se upoznali s projektom nedavno utemeljenog Memorijalnog, informacijskog, dokumentacijskog i edukativnog centra Domovinskog rata, koji je još u izgradnji. Na kraju su izradili multimedijalnu prezentaciju cijelog projekta, počevši od mjesecnog planiranja pa sve do njegove realizacije, a posebno je zanimljivo kako su proveli nastavu na tu temu. Naime, nakon

posjeta Vukovaru prvaši su svoje emocije izrazili likovnim uratcima, dok su učenici drugog razreda čitali, slušali i gledali materijale o Vukovaru te su scenski izveli recital pod nazivom *Boje ranjenoga grada*. Učenici trećeg razreda imali su, na satu razrednika, pripremu na temu *Što znamo o Vukovaru?* te su nakon posjeta gradu izrađivali plakate na temu *Što smo saznali o Vukovaru?*, a godinu stariji četvrtišći crtali su vučedolsku golubicu i u sklopu nastave prirode i društva također izrađivali plakat na temu *Vukovar u Domovinskom ratu*. Tema je prilagođena na razne načine svim školskim predmetima. Tako su, primjerice, učenici na satu hrvatskog jezika čitali *Priče iz Vukovara* Siniše Glavaševića i gledali dokumentarni film *Vukovarska pasija*, u sklopu likovne kulture izrađivali su radove na tu temu, a na glazbenom su slušali pjesme o Vukovaru. Na engleskom, pratili su kronologiju događanja tijekom rata u Vukovaru te prevodili televizijske reportaže i videozapise o

tome, a na matematici prikupljali su podatke o broju ubijenih, ranjenih i nestalih te ih potom pretvarali u postotke. Na satu biologije proučavali su ljudski kostur i u vukovarskom Gradskom muzeju gledali film o evoluciji čovjeka, a sat kemije bio je posvećen slavnom kemičaru i rođenom Vukovarcu, nobelovcu Lavoslavu Ružički. Fizika je obuhvatila razgovor o opskrbi Vukovara električnom energijom u današnjem najvećem stradanju te je ujedno objašnjen proces dobivanja električne energije. Na povijesti je bilo riječi o Vukovaru nekad i danas, a na geografiji o zemljopisnim i gospodarskim podacima vezanim uz taj kraj. Tjelovježba je "odrađena" pješačenjem prilikom obilaska Vukovara, a na vjeronauku su se, kako i priliči, pisale molitve za vukovarske žrtve te se razgovaralo o počinjenom grijehu nad žrtvama. Škola je, k tome, tijekom studenoga bila prepuna plakata posvećenih Vukovaru, a učenici su svoje emocije mogli izraziti i upisivanjem u Knjigu dojmova. Uistinu hvalevrijedan projekt mogao bi poslužiti kao dobar primjer svim školama kako se o vlastitoj povijesti može učiti na zanimljiv i inventivan način, imajući u vidu da je povijest učiteljica života, koja vukovarsku lekciju svrstava u red onih - spomenulo se, ne ponovilo se. I ne zaboravilo se, nikada. ■

Centar Domovinskog rata, smješten u vukovarskoj vojarni 204. brigade HV-a, otvoren je za sve posjetitelje tijekom cijele godine



Primopredaja dužnosti ministra obrane

U Ministarstvu obrane 14. siječnja obavljena je službena primopredaja dužnosti između bivšeg ministra obrane RH Berislava Rončevića i novog ministra Branka Vukelića.

Uz zahvalu suradnicima na uspješnoj suradnji, Berislav Rončević je ministru Vukeliću zaželio mnogo uspjeha na novoj dužnosti.

Ministar Vukelić je, preuzimajući dužnost, istaknuo kako će, u skladu s



Dugoročnim planom razvoja OSRH, nastaviti uspješno započetu reformu OS-a sa svrhom njezine konačne profesionalizacije u skladu s NATO standardima. Na primopredaji su, osim ministara Vukelića i Rončevića, bili državni tajnik Mate Raboteg, načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zboru Josip Lucić, glavni inspektor obrane general pukovnik Marijan Mareković i pomoćnici ministra.

OJI



Novi zapovjednik ZMIN-a

Postrojba Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane Zračno motrenje i navođenje (ZMIN) po novom ustroju prelazi iz brigade u bojnu, a tim je povodom 11. siječnja održana primopredaja dužnosti zapovjednika ZMIN-a.

Dosadašnji zapovjednik, brigadir Josip Pačarić, predao je dužnost novoimenovanom zapovjedniku bojne ZMIN, pukovniku Ivanu Rukavini. Uz čelnicu ZMIN-a tom je događaju nazocijao i izaslanik zapovjednika

HRZ-a i PZO-a, načelnik Stožera brigadir Ivan Konc.

OJI



NOGOMETNI MAGAZIN
PrvaLiga

**NA
KIOSCIMA!**



Nova vozila za Španjolce



važno je da mogu posadu zaštititi od eksplozije mine ispod vozila i od napada eksplozivnim napravama. Upravo su mine krive za posljednje žrtve među španjolskim

dugoročnom razdoblju trebat će zamijeniti i oklopne transportere BMR pogonske konfiguracije 6x6.

Planiraju se nabaviti dvije vrste vozila. Prva kategorija, MRAP I, prevozit će četiri do pet vojnika, a mogući izbor su vozila Iveco LMV, Krauss-Maffei Wegmann Dingo 2 i MOWAG Eagle IV. Druga kategorija, MRAP II, prevozit će osam do deset vojnika, a mogući izbor su BAE Systems Land Systems RG-31 i Rafael Golan.

Svaka od navedenih tvrtki već ima razvijene odnose sa španjolskim ministarstvom obrane i surađuje na raznim područjima vojne tehnologije. Kako i sama Španjolska ima određene kapacitete u obrambenoj industriji, treba očekivati da će se ta vozila nabavljati po nekom od modela međusobne industrijske suradnje.

M. PETROVIĆ

ŠPANJOLSKO ministarstvo obrane planira nabavu novih oklopnih vozila kategorije MRAP, koja bi trebala nadopuniti i u određenoj mjeri zamijeniti dosadašnja vozila raznih kategorija i mogućnosti. Ta je odluka na tragu najnovijih trendova, koji naglašavaju nabavu jačih, težih vozila s više oklopa. Takva su vozila sposobna izdržati jače napade, a

vojnicima raspoređenima u mirovne misije u Afganistanu i Libanonu.

Ministarstvo predviđa nabavu 575 novih vozila do 2013., a cijena bi trebala biti oko 320 milijuna eura. Nova će vozila dopuniti i djelomično zamijeniti postojeća laka vozila URO Vamtac (španjolska inačica Humveea) i Anibal (izvedenica Land Rovera). U srednjoročnom i

Novi Hellfire II za američku vojsku

POČETKOM siječnja, američki proizvodač zrakoplovne tehnike i naoružanja tvrtka Lockheed Martin sklopila je novi ugovor s američkom vojskom za isporuku nove količine navođenih protuoklopnih projektila AGM-114 Hellfire II. To je trinaesti takav ugovor za američku vojsku vrijedan 29 milijuna američkih dolara, čime ukupna narudžba tih projektila, izražena u novcu, iznosi impresivnih 306 milijuna američkih dolara, što je najveća narudžba u programu Hellfire II. Zadnjim, trinaestim ugovorom naručen je 431 projektil, pa ukupna brojka iznosi 4622 naručenih Hellfire II.

Proizvodni ugovor Hellfire predviđa tri inačice tog projektila, koji spada u treću generaciju navođenih projektila. Prva je inačica AGM-114K (s eksplozivno - razornom bojom glavom) namijenjena za borbu protiv oklopnih vozila; druga je inačica AGM-114M (s fugašno-rasprskavajućom bojom



glavom) namijenjena za napade na plovila, planinske pećine, laka oklopna vozila i razne zemaljske objekte, a treća je inačica AGM-114N (s pojačanom fugašno-rasprskavajućom bojom glavom) namijenjena za napade na kopnene postrojbe i razne otvorene građevine.

Novu narudžbu projektila Hellfire II potaknula su borbena djelovanja

u Afganistanu i Iraku, gdje su do sad koaličiske snage ispalile više od 6800 tih projektila, s različitim tipovima zrakoplovnih platformi, odnosno borbenih aviona, borbenih helikoptera i borbenih bespilotnih letjelica. Ukupno je proizvedeno nešto više od 21 000 Hellfirea II, koji se rabe u 13 zemalja svijeta.

I. SKENDEROVIC

Zamjena za Humvee

AMERIČKE tvrtke Northrop

Grumman i Oshkosh Truck udružile su se i zajednički nastupaju na natječaju za razvoj nove generacije lakih vozila, koja će zamijeniti Humvee. Riječ je o programu pod imenom Joint Light Tactical Vehicle (JLTV). Tvrtke su se dogovorile da će glavni ugovarač i integrator sustava biti Northrop Grumman, a Oshkosh Truck će biti zadužen za dizajn, konstrukciju i proizvodnju vozila.

Tvrtke vjeruju da će njihova suradnja imati sinergijski učinak i da će konačni rezultat biti napredno vozilo koje će vojnicima na terenu pružiti izvrsnu pokretljivost i dobru zaštitu. Iskustvo tvrtke Northrop u području integracije sustava i is-

kustvo Oshkosh u konstruiranju i izradi robusnih terenskih vozila trebala bi biti dobitna kombinacija.

U razvoju JLTV-a bitno je načiniti otporno vozilo, koje će moći preživjeti razne ugroze, ali istodobno očuvati dobru mobil-

nost. Treba također omogućiti instaliranje i primjenu moderne nadzorne i izvidničke te druge električke opreme kako bi vozila bila što iskoristivija i omogućila vojnicima što samostalnije djelovanje, bez potrebe da se stalno oslanjaju na druge platforme.

Američko ministarstvo obrane planira nabaviti vozila proizšla iz pro-



grama JLTV za potrebe Kopnene vojske (US Army) i Marinskog korpusa (USMC). A zahtjevi budućih korisnika su jasni: nova generacija vozila mora biti jača i otpornija od vozila koja se danas rabe. Također moraju biti mobilnija nego vozila kategorije MRAP koja upravo ulaze u sastav kopnene vojske i marinaca.

M. PETROVIĆ

Talijanskoj vojsci predan prvi NH90 TTH

POČETKOM siječnja tvrtka

AgustaWestland objavila je kako je talijanskoj kopnenoj vojsci predan prvi transportni helikopter NH90 TTH. Riječ je o srednjem taktičkom transportnom helikopteru. Ukupno 60 letjelica bit će isporučeno zrakoplovnoj komponenti talijanske kopnene vojske, a talijanskoj ratnoj mornarici 56 helikoptera. Tim novim dvomotornim helikopterima neće biti samo znatno modernizirana flota Talijanske kopnene vojske (koju trenutačno čine zrakoplovi Agusta 129 Mangusta, Agusta A109, Bell 205, Bell 206, Bell 212, Bell 414, Boeing Ch-47 Chinook, Dornier Do 228, Piaggio P180 Avanti), nego će biti i znatno poboljšane njezine transportne mogućnosti. Posebice stoga što je riječ o letjelicama nove generacije s visokom razinom integracije različitih sustava, koji joj omogućavaju i olakšavaju široki spektar zadaća.

NH90 TTH je predviđen za različite tipove transporta ljudstva i opreme. U "klasičnoj" vojnoj zadaći



može prevesti od 16 do 20 vojnika s punom opremom, a MEDEVAC konfiguracija omogućava transport 12 nosila s ozlijeđenima uz medicinsko osoblje. Helikopter ima nisku razinu zvučnog, radarskog i infracrvenog potpisa, a za obavljanje različitih tipova zadaća opremljen je senzorskim sustavom FLIR (Forward Looking Infrared), sustavom Night Vision, dok su pilotske kacige uz NVG opremljene i sustavom HMSD (Helmet Mounted Sight & Display). Novi talijanski helikopteri bit će opremljeni i suvremenim meteoradarom, digitalnim mapiranjem

terena, sustavom za upoznavanje na različite zapreke, protubalističkom zaštitom pilotske kabine i sjedala, naprednim obrambenim paketom opreme koji uključuje pasivne i aktivne protumjere. Bočna vrata s obje strane i stražnja hidraulična rampa omogućavaju brzi desant odnosno ukrcaj ljudstva i opreme.

Nositelji NH90 programa jesu NAHEMO (NATO Helicopter Management Organisation, koji čine Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Portugal i Belgija), te industrijski konzorcij NH Industries, koji čine AgustaWestland (32%), Eurocopter (62.5%) i Stork Fokker (5.5%). Dosad je zaprimljeno 507 narudžbi za helikoptere NH90 u različitim inačicama, odnosno trenutačni operateri na tom tipu helikoptera jesu: Švedska, Finska, Norveška, Italija, Nizozemska, Francuska, Njemačka, Portugal, Grčka, Španjolska, Belgija, Australija, Novi Zeland i Oman.

I. SKENDEROVIC

Finska kupuje NLAW

TVRTKA Saab sklopila je ugovor s finskim ministarstvom obrane vrijedan 38 milijuna eura, kojim se pokriva dostava novih ručnih raketnih bacača (RRB) NLAW finskoj vojski. To je prvi strani kupac toga naprednoga protuoklopog sustava nove generacije. Sadašnji korisnici su vojske Velike Britanije i Švedske, koje su inicijalni naručitelji i sudjelovale su u razvoju NLAW-a.

NLAW je kratica za Next Generation Light Anti-tank Weapon, a riječ je o naprednom protuoklopnom sustavu kojim rukuje jedan vojnik. U razvoju je posebna pozornost posvećena tome da NLAW bude što lakši, jednostavniji i jeftiniji. Prema tvrdnji proizvođača, svojom učinkovi-

tom bojnom glavom može uništiti moderan tenk. NLAW napada odozgo, na slabije oklopljenom dijelu.

Sastoji se od projektila i kontejnera za čuvanje i ispaljivanje, koji se nakon uporabe bacu. Može se ispaliti i iz ograničenog prostora pa je pogodan i za djelovanje u gradskim uvjetima. Ciljnik radi na načelu predviđanja ciljne crte, i to tako da vojnik nekoliko sekundi prati cilj na optičkom ciljniku. Elektronika NLAW-a snima tu kretnju i računa predviđeno kretanje cilja te navodi projektil. Domet projektila je od 50 do više od 600 metara, masa cijelog sustava je 12 kilograma, a priprema za djelovanje traje oko 5 sekundi. Bojna glava je kumulativnog tipa, a u materi-



jalima proizvođača ne navodi se točna probognost već se rabi formulacija da "može probiti krov tenka opremljenog reaktivnim oklopom".

NLAW tijekom skladištenja ne zahtijeva nikakvo posebno održavanje, obuka za uporabu je vrlo jednostavna, a cijena mu je niska, pa je pogodan za masovno naoružavanje moderne vojske, koja tako dobiva snažnu i učinkovitu obranu od oklopnih vozila i sličnih prijetnji.

M. PETROVIĆ

Švedska preuzela posljednju Griffonovu lebdjelicu



ŠVEDSKA uprava za nabavu naoružanja (Forsvarets Materielverk - FMV) preuzeala je posljednju od tri britanske lebdjelice Griffon 8100TD, proizvedene za potrebe amfibijske bojne švedske kraljevske ratne mornarice. Početkom srpnja prošle godine lebdjelici broj 088 dodijeljena je oznaka 304 švedske mornarice te je sredinom kolovoza dostavljena Švedskoj. Treće plovilo pridruženo je prethodnim dvjema lebdjelicama, koje se već nalaze u operativnoj službi amfibijske bojne u vojnoj bazi Berga. Lebdjelica oznake 302 stigla je još u listopadu 2006., no ulazak u operativnu službu doživjela je tek u srpnju 2007., a

ona oznake 303 imala je službenu primopredaju krajem ožujka 2007. i dostavljena je u svibnju iste godine.

Lebdjelice tipa 8100TD jesu uvezane i snažnije izvedenice postojećih Griffonovih lebdjelica 8000TD, koje su nakon međunarodnog natječaja naručene u srpnju 2005. Procjenjuje se da je vrijednost potpisnog ugovora oko 10,3 milijuna dolara. U skladu s proizvođačevom izjavom, projekt lebdjelice 8100TD potpuno je prilagođen zahtjevima švedske amfibijske bojne a odnosi se ponajprije na mogućnost prijevoza različitih vojnih vozila i opreme preko vode, leda i tundre: oklopog vozila na gusjenicama BV- 206 s

posadom, ISO 20 logističkog kontejnera smještenog na teretnoj palubi ili 50 potpuno opremljenih vojnika. U usporedbi sa serijom lebdjelica 8000TD, nove imaju dulji trup (21,22 m), širi trup nadgrađa (5,64 m) i povećano nadvođe, a operacijska širina (11,02 m) i gumeni suknja identične su na obje serije lebdjelica. Na pramčanom dijelu ugrađena je hidraulička rampa, pomoći koje je omogućen iskrcaj i ukrcaj vozila. Kormilarnica je smještena na prednjem dijelu lijevoga boka te osigurana balističkom zaštitom i neprobojnim staklom za zrna kalibra 7,62 mm, nuklearno-biolesko-kemijskom zaštitom i krovnom ugradbenom pločom namijenjenom ugradnji strojnice kalibra 12,7 mm. Lebdjelice se pokreću pomoći dva vodom hlađena dizel motora Iveco Vector 20, snage 750 kW, koji prenose snagu na dva zračna vijka s krilima upravlјivog uspona, čime je omogućeno postizanje brzine veće od 50 čv u stanju lako krcanja, dok je za postizanje brzine od 40 čv najveća moguća masa dodatne opreme gotovo 11 tona.

M. PTIĆ GRŽELJ

Porinuće prve malezijske podmornice

POTKRAJ listopada prošle godine porinuta je prva od dviju podmornica Scorpene malezijske kraljevske ratne mornarice u francuskom brodogradilištu Defence Conseil National (DCN) u Cherbourgu. U skladu s ugovorom o gradnji podmornica, u roku od šest mjeseci i službeno će se dostaviti porinuta podmornica, što neki vojni analitičari tumače kao utrku u mornaričkom naoružanju u regiji. Nabava podmornica je samo dio malezijskog plana za razvoj vojno-mornaričkih kapaciteta radi usklađivanja sa susjednim zemljama, od kojih Singapur i Indonezija imaju podmornice u svojim flotama. S ukupno 10 naručenih podmornica Scorpene (2 čileanske, 2 malezijske i 6 indijskih) ovaj francusko-španjolski projekt trenutačno ima vodeću ulogu među dizel-električnim podmornicama deplasmana oko 1500 tona.

Nova dizel-električna podmornica imenovana je KD Tunku Abdul Rah-



man. Ugovor o gradnji dviju podmornica potpisani je 2002. godine i to u vrijednosti od 972 milijuna dolar. U navedenu cijenu, uz dvije nove podmornice Scorpene, uključena je isporuka jedne rabljene podmornice klase Agosta i platforma za obuku Quessant. Po dogovoru o raspodjeli posla između nositelja projekta francuskog DCN-a i španjolske Navantie, pramčano čelo za obje podmornice gradit će se u Francuskoj, a krmeno čelo u španjolskom brodogradilištu Bazan Cartagena. Druga podmornica, KD

Tun Razak, bit će porinuta tijekom 2009., a dostaviti će se malezijskoj mornarici u 2010. godini. Dvije podmornice činit će klasu nazvanu Prime Minister. U DCN-ovom brodogradilištu u Brestu, od 2005. na obuci se nalaze 142 člana malezijske mornarice. U skladu s planovima, nove podmornice bit će smještene u mornaričkoj bazi Sepanggar Bay, u državi Sabah na otoku Borneu, koja trenutačno prolazi veliku rekonstruk-

ciju. Podmornice duljine 67,5 m imaju autonomiju 45 dana, čime je omogućeno skrovito djelovanje duboko u Indijski i Tih ocean ili duž istočnoazijске obale do sjeveroistočne Azije ili pak unutar indoneziskog i filipinskog arhipelaga. Temeljno naoružanje činiće žicom navođena torpeda Blackshark i protubrodski projektili Exocet SM-39. Očekuje se da će podmornice biti uporabljene za protupodmorničku borbu, skupljanje tajnih obavještajnih podataka i ulogu motrenja.

M. PTIĆ GRŽELJ

Rusija obnavlja svoje strateške potencijale



NAKON niza godina uočljiv je trend da Rusija obnavlja i jača svoje vojne potencijale, s kojima nastoji biti što prisutnija diljem svijeta. Proteklih mjeseci, to je bilo vrlo uočljivo s njihovim podmornicama u svjetskim morima, odnosno "izletima" njihovih bombardera, posebice na sjeveru europskog kontinenta. Dodatni je prilog o renesansi

ruske vojne tehnologije fotografija, koja je doduše snimljena tijekom 2006., ali je proteklih tjedana objavljena u svjetskom tisku.

Na njoj se može vidjeti redizajnirana inačica strateškog krstarećeg projektila zrak-zemlja H-101/102. Fotografija je potaknula pretpostavke da je Rusija uspjela napokon prevladati brojne financijske i tehnološke zapreke, što joj je u konačnici omogućilo nastavak rada na nasljedniku strateškog krstarećeg projektila H-55 (AS-15 Kent). Razvoj projektila

H-1017102 predvodi ruska tvrtka Reduga i projektil H-101 nosi konvencionalnu bojnu glavu, dok projektil H-102 nosi nuklearnu bojnu glavu, a oba projektila predviđena su za lansiranje s bombardera. Uočljiv je određeni napredak u dizajnu tijeka projektila, koji bi trebao imati znatno smanjen radarski odraz, a domet bi trebao biti povećan na čak 5000 km, što je znatno više u odnosu na K-15B, koji ima domet do 3000 km. Duljina tijela projektila je 8 m, što ga čini prikladnim za unutarstrupne nosače na Tu-160 Blackjack (koji unutra može ponijeti 12 projektila). Projektil je za Tu-95 Bear prevelik, te ga on može nositi samo na vanjskim nosačima.

I. SKENDEROVIC

Američka kooperativna strategija mornaričkih snaga za 21. stoljeće



Komodor Ante URLIĆ

Na simpoziju je sudjelovalo 64 zapovjednika mornarica, 24 zapovjednika obalne straže i 16 zapovjednika ratnih škola. Svrha okupljanja bila je pronalaženje zajedničkih rješenja radi poboljšanja pomorske sigurnosti na regionalnoj i globalnoj razini. Nakon uvodnog govora predsjedavajućeg Ratne škole RM SAD-a, sudionicima su se obratili i zapovjednik RM SAD-a admirал Gary Roughead, zapovjednik američkih marinaca general zbora James Conway i zapovjednik američke Obalne straže, admirál Thad Allen. Sva su trojica naglasila potrebu zajedničkog djelovanja radi povećanja stupnja pomorske sigur-

Osamnaesti međunarodni simpozij ratnih mornarica, na kojem su sudjelovali predstavnici 98 zemalja održan je u Newportu, SAD, od 16. do 19. listopada 2007.

nosti. Američka ratna mornarica, Marinski korpus i Obalna straže zajedničkim naporima su izradili američku strategiju mornaričkih snaga za 21. stoljeće. Većina rasprava odnosila se na navedenu strategiju. U nastavku donosimo glavne naznake te strategije i njezino značenje za pomorsku sigurnost.

Osnovno značenje "Kooperativne mornaričke strategije za 21. stoljeće" jest u integraciji mornaričkih snaga (mornarice, Obalne straže i Marinskog korpusa) s ostalim elementima nacionalne moći, kao i sa zemljama drugih prijateljskih i savezničkih mornarica radi očuvanja vlastite i globalne sigurnosti. Glav-

na prijetnja sigurnosti američkih interesa su države koje sponzoriraju terorizam, države u fazi dezintegracije koje podrivaju stabilnost u regiji te različite grupe (ekstremisti, teroristi, paravojne snage...) koje žele destabilizirati legitimno izabrane vlade. Prema navedenoj strategiji, mornaričke snage mogu biti uporabljene unutar širokog spektra nabrojanih strategijskih izazova, jer more pruža veliku slobodu djelovanja za angažiranje snaga (prevencija, rješavanje kriza, vođenje rata...). ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr*





Protuteroristička suradnja u sklopu EU-a

U međunarodnoj suradnji u Evropi učinjen je znatan napredak, ali to nije dovoljno da se sprijeći velik broj terorističkih napada u tom području. Ministri unutarnjih poslova EEC-a, policijske snage i obavještajne službe država članica od 1976. razvijaju pravne okvire za raspravljanje i praktičnu multilateralnu suradnju

Božo VUKASOVIĆ

Najambiciozniji pokušaj europske suradnje na pravnoj razini jest Europska konvencija o sprječavanju terorizma (European Convention on the Suppression of Terrorism, ETS no. 090), koju je potpisalo 17 od 19 država članica Vijeća Europe u siječnju 1977., kada je konvencija otvorena za potpisivanje. Konvenciju je potpisala i Republika Hrvatska. Donesena je radi omogućavanja izručenja osoba koje su počinila kaznena djela u vezi s terorizmom. Konvencija nudi listu kaznenih djela koja, za potrebe ekstradicije, države stranke ne mogu smatrati političkim kaznenim dijelom, kaznenim djelima povezanim s političkim kaznenim djelima ili kaznenim djelima

otmice zrakoplova, otmice i uzimanja talaca, ugrožavanja sigurnosti osoba napadima vatrenog oružja i sl.

Konvencija zapravo znači da će sve države koje su je ratificirale isključiti čitav niz glavnih terorističkih zločina, poput ubojstava, uzimanja talaca, bombaških napada i otmica iz skupine političkih prijestupa, što se prije rabilo kao opravdavanje odbijanja izručenja; tj. kako bi se osiguralo da sve države potpisnice takve prijestupe tretiraju kao obične zločine. U slučajevima u kojima zbog neke tehničke ili pravne poteškoće država potpisnica ne može provesti izručenje, konvencija obvezuje njezine vlasti da slučaj iznesu pred vlastite sudove. Među-

sobna pomoć u kriminalističkoj istrazi takvih zločina također je obvezna.

Međutim, pred namjerama ove konvencije, dostojnim divljenja, nalaze se dvije velike prepreke. U konvenciju je unesena odredba kojom se državi potpisnici omogućuje da pridrži pravo da određene prijestupe smatra političkim, pa stoga ne provede izručenje. Godine 1996. ta je rupa u zakonu zatvorena jačanjem Konvencije o izručenju država EU-a. Uporaba iznimke zbog političkog prijestupa kao temelja za odbijanje izručenja osumnjičenog za terorizam više ne postoji. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Gužva u zraku (II. dio)

Iako je od kraja hladnoga rata prošlo više od 15 godina na svjetskom tržištu lovačkih aviona i dalje dominiraju dvije države - Rusija i Sjedinjene Američke Države

Pripremio Dražen MILIĆ

Uprvom dijelu teksta opisali smo (zapadno)europsku i dio azijske ponude. Iako te države ukupno nude čak pet najsuvremenijih lovačkih aviona, od najmanjih jednomotoraca do najvećih dvomotoraca, njihov udio u svjetskom tržištu još uvijek je vrlo mali. Naime, tržištem još uvijek dominiraju Rusija i SAD-e, i to s proizvodima koji su nastali još u zadnjim desetljećima prošlog stoljeća. Takvo stanje potvrđuje da je kupcima pri odabiru novog lovačkog aviona podjednako stalo i do kvalitete, ali i političkih posljedica (pozitivnim i negativnim) te kupnje.

Rusija

Nakon raspada Sovjetskog Saveza ruska zrakoplovna industrija došla je u veliku krizu, toliku da su neki najavljujivali kako je za deset godina

više neće ni biti. Kroničan nedostatak proračunskih sredstava za vojsku onemogućio je da rusko ratno zrakoplovstvo kupi nove lovce. Zbog toga su ruske zrakoplovne tvrtke spas morale potražiti u izvodu, gdje su se morale boriti s novom ekspanzijom američkih pokušaja da, nakon nestanka SSSR-a, "osvoje" nova tržišta. Nažalost zapadnih konkurenata, a na njihovu sreću u tome su uvelike uspjele.

Danas je u uporabi oko 1600 MiG-ova 29 u 29 država, iako je većina tih aviona prodana još za Sovjetskog Saveza. Tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća RAC-MiG je bio doslovno na rubu propasti jer je prodaja njihovog glavnog proizvoda naglo opala. Veliki je problem bila činjenica da je MiG-29 projektiran kao "čistokrvni" lovac s jako ograničenim mogućnostima djelovanja

protiv ciljeva na zemlji. Osim toga na tržištu su se našle rabljene "dvadesetdevetke" iz Bjelorusije i Ukrajine koje su imale znatno nižu cijenu od novih aviona. Da stvar bude još gora i rusko ratno zrakoplovstvo odlučilo je da više neće kupovati MiG-ove 29 te da će glavni avion postati Su-27 i njegove izvedenice.

RAC-MiG spas je pronašao u malezijskoj narudžbi 16 novih MiG-ova 29N/UB. Bio je to prvi probaj nekog ruskog proizvodača borbenih aviona na područje kojim su do tada dominirali zapadni konkurenti. Najveća novost bila je ugradnja sustava za dopunu goriva u letu na lijevi dio nosa ispod pilotske kabine. Na taj je način otklonjen nedostatak nedovoljnog borbenog radijusa djelovanja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr





Hibridni zrakoplovi Trežeg Reicha

Hibridni zrakoplovi bili su tek jedan od (neuspješnih) pokušaja stvaranja novih oružja koji će preokrenuti tijek II. svjetskog rata

Igor SPICIJARIĆ

nženjeri i tehničari na objema zaraćenim stranama tijekom II. svjetskog rata uvelike su se trudili kako bi riješili probleme navođenja bespilotnih i eksplozivom opremljenih letjelica do izabranih ciljeva. Krajem rata, američko ratno zrakoplovstvo kapitaliziralo je napore svojih znanstvenika na tom polju i izvelo masovni bombarderski napad daljinskih upravljaljivih bombardera B-17 na veliku njemačku raketnu bazu u Francuskoj, odakle su trebale biti lansirane V-1 i V-2 na Veliku Britaniju.

No, davno prije USAAF-a, odnosno još 1940. godine, njemački RLM dao je zadaću institutu DPS da riješi taj problem. Specifikacije koje je RLM zadao institutu uključivale su i tzv. parazitski ili prateći lovac-jednosjed te teški bombarder koji bi bio bez posade i koji bi se na prikla-

dan način doveo kao leteća bomba u zonu cilja i zatim se samostalno strmoglavio na njega.

Prvo rješenje o kojem se razmišljalo bilo je da jedan zrakoplov tegli drugi uz pomoć čeličnih sajli i električnih kabela ili nekog drugog polukrutog sustava poluga. Sustav je zahtijevao da ta "pupčana" veza osigura prijenos i obavljanje letnih manevara s lovačkog zrakoplova na bombarder, ali i opskrbu gorivom u suprotnom smjeru: s bombardera prema lovcu. Prema izvješćima pronađenim u njemačkim arhivima, čini se da je ta inačica tegljenja dosta obećavala i da su se eksperimenti s takvim tipom navođenja nastavili sve do početka 1945. godine. Isto tako, vidljivo je iz tih izvora da je ta inačica bila bremenita i mnogim problemima koje tadašnji njemački zrakoplovni stručnjaci nisu uspjeli razriješiti.

Već u drugoj polovici 1941. godine jedan od istraživačko-projektnih timova u DPS-u počeo je razvijati novi koncept daljinskog navođenja. Novi koncept osnovao se na postavljanju lovačkog zrakoplova na "leđa" velikog bombardera. U siječnju 1942. taj koncept je i službeno predstavljen pod kodnim imenom Mistel. Vrlo brzo nakon službene prezentacije, RLM je naložio da proizvođač zrakoplova, tvrtka Junkers, i proizvođač autopilota, tvrtka Patin, u suradnji s DPS-om izradi prototipnu konstrukciju predstavljenog koncepta. Za manje od godine dana započelo je spajanje prototipne konstrukcije, koju su činili bombarder Junkers Ju 88 A-4 i Messerschmittov lovac Bf 109 F-1. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr



Hrvatski vitezovi Reda Marije Terezije (IX)

Vincent Knežević (1755.-1832.)

Osim po ratnim pothvatom, Knežević je zaslužio mjesto u povijesti i "nevojničkim" činom: prilikom jednog od imenovanja 19. siječnja 1809. u Saboru je zahvalio hrvatskim govorom, što je bila prva upotreba hrvatskog jezika u našem parlamentu..

Vladimir BRNARDIĆ

Martin Knežević, general i jedan od junaka našeg feljtona, imao je šestoricu sinova, koji su se svi, poput oca, opredijelili za vojničku službu. Najmladi je bio Vincent, rođen 30. studenog 1755. u Gračacu.

Vincent se školovao u Rijeci i Gorici, a u 17. godini stupio je u Kraljevsku ugarsku plemičku tjelesnu gardu. Nakon tri godina službe i školovanja na carskome dvoru u Beču, s činom potporučnika premješten je u 56. linijsku pješačku pukovniju. Tri godine poslije, 1778., promaknut je u čin natporučnika i premješten k Wurmserovim husarima, gdje je stekao čin satnika i zapovjednika eskadrona.

U Turškome ratu (1788.-90.) Knežević se s činom bojnika nalazio u Vukasovićevu dobrovoljačkom korpusu, s kojim se istaknuo pri opsadi Cetina 1789. godine. Nakon raspuštanja korpusa, 6. siječnja 1790. preuzeo je zapovjedništvo nad husarima korpusa koji se otad zovu Kneževićevim husarima (Freicorps Knesevich) ili Hrvatskim husarima (Kroatische Frei-Husaren).

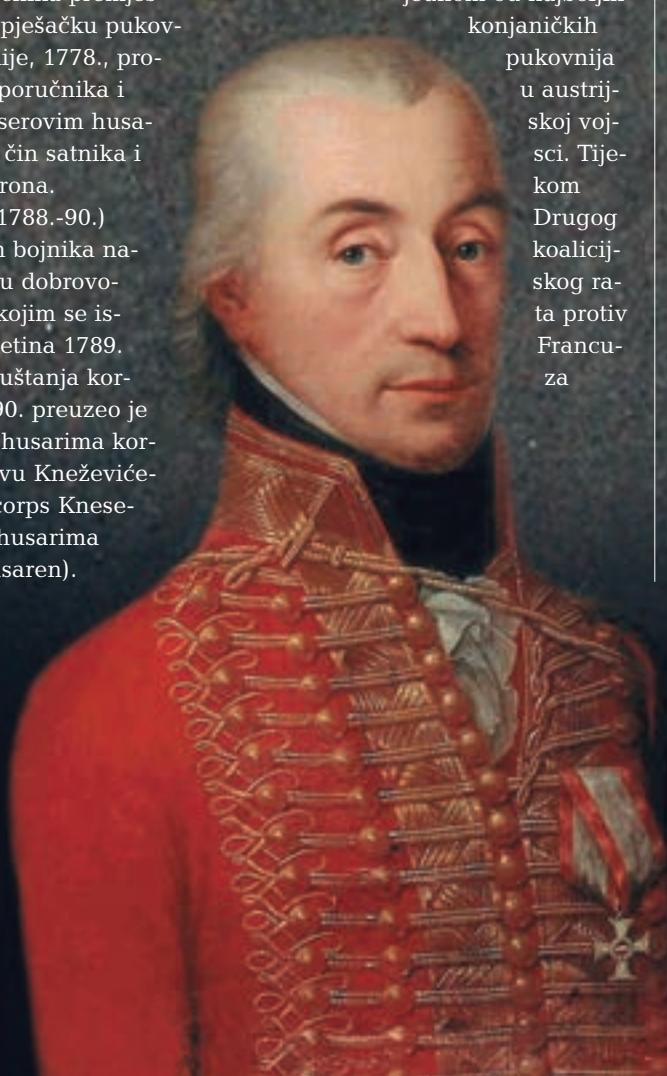
Brojili su oko 200 konjanika raspoređenih u jedan eskadron i bili dio Gyulayeva dobrovoljačkog korpusa (Gyulay Frei-Corps). Istaknuli su se pri zaštiti postrojbi koje su se povlačile nakon opsade

Cetine. Nakon rata Kneževićev korpus je raspušten, u prosincu 1790., a on je premješten najprije k Wurmserovim husarima i potom u husarsku pukovniju Vth csey. U toj pukovniji postao je 1796. potpukovnik, a samo godinu dana poslije, po izričitoj carevoj zapovijedi, promaknut je u čin pukovnika i postavljen za zapovjednika husarske pukovnije nadvojvode Josipa. Pod njegovim zapovjedništvom, postrojba je postala

jednom od najboljih konjaničkih pukovnija u austrijskoj vojsci. Tijekom Drugog koalicijskog rata protiv Francuske

(1799.-1800.), ta se pukovnija istaknula u boju kod Cassana na rijeci Addi 27. travnja 1799., kada je izvršila odlučujuće napade pod zapovjedništvom hrabrog potpukovnika Hertelendya i bojnica Dobaya. U boju kod Vaprija, husari nadvojvode Josipa spasili su austrijsko desno krilo razbijši neprijateljsku bojnu koja ga je zaobišla, a 28. travnja uspješno su natjerali na predaju francusku diviziju Serrurier kod Verderija, što je pukovniku Kneževiću donijelo opće divljenje glavnog savezničkog zapovjednika ruskog maršala Suvorova te Viteški križ Reda Marije Terezije. Dodijeljen mu je još na bojnome polju.

U okršaju kod San Giovannia 17. lipnja, koji je podmaršal Ott morao prihvatići sam sa svojom divizijom, u pomoć mu je priskočio ruski vojskovođa Suvorov. Ott je napredovao glavnom cestom. Pješaštvo je prešlo sve zapreke i s nataknutim bajonetama potisnulo neprijatelja, a Knežević i njegovi husari iskoristili su sve prilike kako bi pomogli ovaj napad i ometali Francuze u povlačenju prema Tidoneu. Isto tako sudjelovao je Knežević i sljedećega dana, kao i 19. lipnja, u odbijanju pokušaja generala MacDonalda da na nekoliko mjesta prijeđe rijeku Trebižu. Jedna neprijateljska kolona, sastavljena od pet bojni i 600 konjanika, provalila je, međutim, na ušće Trebiže kod La Pernice te zaprijetila austrijskom lijevom krilu. Knežević je brzo napao tu kolonu, sasjekao mnogo neprijateljskih vojnika, zarobio 300



Nakon bitke kod Cassana Vincent Knežević je, baš kao i prije njegov otac, odlikovan Viteškim križem Reda Marije Terezije



Hrvatski insurekcijski husar, 1809.



Franca i natjerao ostale u bijeg, čime je završila krvava trodnevna bitka. S jednakim žarom borio se Knežević kod Novog, a potom s pukovnjom sudjeluje kod opsade Cognia, gdje se također istaknuo.

Godine 1800. Knežević je promaknut u čin general bojnika, a nakon rata postavljen je za zapovjednika brigade, premještene u Radkersburg, kojoj je ostao na čelu sve do imenovanja za podmaršala 1809. godine. Zbog zasluga, a na njegovu molbu, car Franjo II. dao je 1. svibnja 1802. Kneževiću i obitelji nekadašnji pavlinski posjed Svete Helene u Međimurju u zamjenu za posjede u Gračacu i Lici koji su im bili oduzeti pri ustroju Ličke krajiške pješačke pukovnije, odnosno Vojne krajine. Tijekom Trećeg koalicijskog rata 1805. Knežević je bio dodijeljen vojsci nadvojvode Karla u Italiji. Iako je Karlo odnio pobjedu kod Col diersa, a Knežević kod Gonowitza u Štajerskoj, zbog austrijskog poraza u Njemačkoj morali su se povući, pa je Knežević sa svojom nekadašnjom 2. husarskom pukovnjom i jednom bojnom krajišniku ostao u neprijateljskoj pozadini oko Ljubljane, vodeći "mali rat". Poslije je zbog tih zasluga počašten titulom carskog tajnog savjetnika.

Na početku Petog koalicijskog rata 1809. izabran je za potkapetana Kraljevine Hrvatske, Slavonije i

Dalmacije te je oko Zagreba okupljao vojsku i hrvatske insurekcijske čete. Pri imenovanju 19. siječnja 1809. zahvalio je hrvatskim govorom, što je bila prva upotreba hrvat-

lipnja između Konjica i Bistrice potukao i raspršio zalaznicu korpusa maršala Augustea Marmonta. Nakon sklapanja mira u Schönbrunnu, zajedno s Josipom Klobušickim imenovan je povjerenikom za predaju hrvatskih krajeva južno od Save Francuzima. Potom je postavljen za zapovjednika Varaždinskog generalata i 15. travnja 1809. imenovan titularnim pukovnikom-vlasnikom 3. dragunske pukovnije.

Knežević je zbog zdravstvenih problema - hemoroida, od kojih su patili gotovo svi konjanici, 1. svibnja 1812. otišao u mirovinu, ali je već sljedeće godine ponovno izabran za potkapetana Kraljevstva, što je potvrđio i kralj reaktiviravši ga u rujnu 1813. godine. Ponovno je organizirao insurekciju za Šesti koalicijski rat (1813.-1814.), a s vojskom je napredovao prema Italiji, preko Rijeke i Trsta. Zbog bolesti generala topništva kneza Reuss-Plauen, 1815. preuzeo je zapovjedništvo Venecije i zaustavio napredovanje napuljskog kralja Murata. Uskoro potom stupio je Knežević u konačnu mirovinu nakon 44 godine vojne službe. Tom prilikom, 10. studenog 1815., dobio je počasni čin generala konjaništva. Ostatak života proveo je na svom imanju Sveti Helena u Szaladskoj županiji, današnjem Međimurju, gdje je i umro 11. ožujka 1832. godine. ■



■ *Maksimilijan Vrhovac je došao u sukob s Kneževićem zbog ovlasti nad insurekcijskom vojskom*

skog jezika u Saboru. Zbog ovlasti nad insurekcijskom vojskom došao je u sukob s banskim namjesnikom, zagrebačkim biskupom Maksimilijanom Vrhovcem. S insurekcijskom vojskom ratovao je u Sloveniji te 21.

Frank Westerman: Inženjeri duše, Durieux, Zagreb, 2007.

Inženjeri duše jesu literarno, arhivsko i putopisno istraživanje o kulturi socijalističkog realizma u Sovjetskom Savezu: o književnosti, filmu, propagandnim akcijama te umjetničkim, političkim i privatnim biografijama njihovih protagonistova. Istraživanje iškusnog novinara istraživača i upućenog nizozemskog intelektualca jest putovanje kroz ruševine jednog svijeta.

Djelo govori o piscima u Sovjetskom Savezu pod Staljinovom vladavinom. To je briljantni prikaz postsovjetske Rusije, te istodobno napeti žurnalistički krimić o životu sovjetske književne scene i *mašinerije moći*. Autor kreće u pustolovinu stazama Staljinovih robova, nesretnika koji su premoščivali rijeke i more, gradili kanale koji više nikomu ne trebaju ili su iščezli u novostvorenim pusatinjama. Pišući priču o gigantskim sovjetskim kanalima, u izvedbi zatvorenika brojnih sovjetskih gulaga, Westerman rekonstruira i sovjetsku, staljinističku, književnoangažiranu scenu. U beckettovskoj inscenaciji, koja, nažalost, to nije bila, četrtdesetak izabranih sovjetskih književnika sjedi u listopadu 1932. godine u moskovskoj vili Maksima Gorkog i sluša Staljineve upute o književnom radu, jer književnici i nisu ništa drugo do "inženjeri duše", odgojitelji, čija je dužnost da "literarna djelatnost postane kotačićem mehanizma koji će radničku klasu staviti u pokret". No, nije sve išlo kako je zamisljeno, pa čak jedanaest književnika završava u "arhipelag-gulazima", slomljeni fizički i duhovno.

Ova knjiga donijela je Franku Westermanu u Nizozemskoj dvije velike nacionalne nagrade.



Mirela MENGES

FILMOTeka

Zlatni kompas

- američki pustolovni (113 min.)
- redatelj: Chris Weitz
- distributer: Blitz film & video
- gl. glumci: Dakota Blue Richards (*Lyra Belacqua*), Daniel Craig (*Lord Azriel*), Nicole Kidman (*Marisa Coulter*)



Postoji svijet u kojem vještice vladaju sjevernim nebom, gdje su polarni medvjedi najhrabriji ratnici i gdje se svakom ljudskom biću pridružuje duh životinje koji mu je blizak koliko i vlastito srce. No, tim svijetom dominira Magisterium, koji želi kontrolirati cijeli ljudski rod. Tu je i posljednji Zlatni kompas i jedno jedino dijete čija je sudbina da ga posjeduje...

Za razliku od filma koji sam prikazao prošli tjedan, *Beowulfa* (koji ponovno preporučujem), Zlatni kompas ide u kategoriju tresla se brda, rođio se miš. Zanimalo bi me, prije svega, kako se prvi pet minuta filma osjeća prosječno dijete. Bombardiranje fizikom i kemijom, sve u službi objašnjavanja paralelnih svjetova, duša i demona, te što je aletiometar i čemu služi, zbuni i odraslige od mene. Kad to prebrodite, film uđe u predvidljivo oponašanje sličnih filmova. Tako vam se jedan trenutak čini da gledate Čarobnjaka iz Oza, onda skočite u Harryja Pottera, ali ipak film najviše podsjeća na Kronike iz Narnije. Osim lošeg scenarija, i redatelja treba poslati na popravni zbog karakterizacije i motivacije likova. Pokušat ću to objasniti na liku koji glumi Nicole Kidman (zbog koje sam uopće poželio vidjeti taj film). Ona je tobože zla, ali zapravo nije, nego je spletom nesretnih okolnosti postala takvom. Kad se usred filma niotkud pojavi i teksaški kauboj koji leti cepelinom i puca iz prastare muškete, shvatite da može biti još gore. Kažu da je ovo samo prvi dio trilogije. Što se mene tiče - i posljednji!

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Izložba u Galeriji MORH-a

U Galeriji "Zvonimir", Bauerova 33, u srijedu **23. siječnja u 19 sati** bit će otvorene izložbe Gradskog muzeja iz Kobarida (Slovenija) pod nazivom *Veliki rat u Krnskom gorju*, koja fotografijama i tekstom opisuje bitku iz I. svjetskog rata na rijeci Soči. Izložbu organiziraju Veleposlanstvo Republike Slovenije i Vijeće slovenske nacionalne manjine Grada Zagreba kao jedan od kulturnih događaja u prigodi obilježavanja predsjedavanja Slovenije Europskom unijom. Može se razgledati do **30. siječnja**, radnim danom od 11 do 18 sati i subotom od 10 do 12 sati. **Ulaz sloboden.**

Evo Onoga koji oduzima grijeh svijeta

Iako su svetkovine Božića, Bogojavljenja i krštenja Gospodinova, svaka na svoj način, objavile Boga u osobi Bogočovjeka Isusa Krista, ipak takve objave mnogima nisu bile dovoljne. Božje sebepriopćenje, kako događaj Utjelovljenja definira veliki Karl Rahner, ostalo je mnogima nejasno. Pitam se je li ta nejasnoća rezultat pomanjkanja intelektualnih i duhovnih čovjekovih kapaciteta u suočavanju s misterijem Objave ili je ona, pak, plod ljudske sljepoće i vlastite samodostatnosti. Kad samo malo zavirim u filozofska promišljanja pojedinih osoba ne tako davnih vremena, vidim da je opiranje Božjoj objavi prilično izraženo jer se smatra da je čovjek sam po sebi dostatna veličina i da njemu ne treba nikakav Bog. Nietzsche predlaže mit o samodostatnom nadčovjeku; Sartre veliča osamljenost čovjeka koji se uspio "otrgnuti" od Boga i time potvrdio svoju slobodu; Jasper mjeri čovjekovo dostoјanstvo po njegovu autonomnom traženju istine; Camus vjeruje da čovjeka uzvisuje time što potiče njegovo suprotstavljanje Bogu.

Duboko poštujem čovjekovo dostoјanstvo (nitko ga više ne poštuje od Boga, jer on je i sam postao čovjekom), ali se pitam je li doista čovjek sam sebi dostatan. Svi ovi spomenuti ljudi mnogo su pametniji od mene, ali ne mogu se s njima složiti. Kad čujem Ivana Krstitelja: "Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta", odmah se otvaram tom otajstvu Utjelovljenja. Možda bih i ja ponekad gajio ideje o samodostatnosti, nadčovjeku i srodnim promišljanjima da nije ovoga nesretnoga grijeha kojega se nikako oslobođiti. Taj grijeh ne može okajati nikakva veličina; nijedna ga sloboda ne eliminira iz moje svijesti i savjesti; koliko god ja pokušavao uzvisiti sebe, u dnu duše osjećam da nisam "Bog zna što" jer grijeh stanuje u meni i moja narav vrlo mu je sklonja. Zbog toga mi vrlo utješno zvuče Ivanove riječi na misi: "Evo Onoga koji oduzima grijeh svijeta"; zbog toga se radujem Njegovu rođenju; zbog toga slavim Božić i Bogojavljenje; zbog toga mi je draga Božje sebepriopćenje.

Dragi prijatelji, koliko god mi bili uspješni i veliki, koliko god naša karijera išla rapidno uzlaznom putanjom, ipak grijeh u nama umanjuje našu veličinu. Da bismo uistinu bili veliki, dopustimo "onomu koji oduzima grijeh svijeta" da nas svojim dolaskom očisti od naših slabosti i otvari nam put prema nečemu stvarno velikom - spasenju.

Žarko RELOTA



22. siječnja 1944.

Iskrcavanje u Anziju

U siječnju 1944. saveznici su u Italiji stigli do čvrste **Gustavove linije** s ključnim položajem kod samostana **Monte Cassina**.

Poslije neuspjeha frontalnog udara, saveznici su odlučili njemačku liniju presjeći s boka. Stoga su trupe iskrcane u gradu **Anziju** šezdeset kilometara južno od **Rima**. Počelo je dobro. Pred savezničkim vojnicima otvorena je praznina, a put prema Rimu izgledao je slobodan. No, američki zapovjednik, general **Lucas**, zadržao je svoje vojnike gotovo tjeđan dana utvrđujući položaje i tim nepotrebnim oprezom izazvao pravu dramu. Nijemci su na brzinu prikupili topništvo da bi zapriječili cestu **Via Appia** koja vodi u Rim. Golemi top, postavljen na željezničkoj pruzi, započeo je sustavno bombardiranje mostobrana. A Lucas je u svoj dnevnik mogao bilježiti samo stotine mrtvih i tisuće ranjenih. Nacistički zapovjednik Italije feldmaršal **Keeserling** bio je sušta suprotnost Lucasu. U jednoj borbi zarobio je cijeli bataljun američkih rendžera i čak ih prošetao Rimom kako bi impresionirao Talijane. General Lucas zbog svojih pogrešaka smijenjen je s položaja zapovjednika, ali slaba je to bila utjeha jer su saveznici zbog njegove neodlučnosti ostali u defenzivi. Do zauzimanja Rima prošli su mjeseci...



24. siječnja 1786.

Rođen pruski kralj Fridrik II. Veliki

Fridrik II. Pruski bio je jedan od najuspješnijih europskih vladara iz doba prosvijećenog apsolutizma. Stupivši na prijestolje 1740., oteo je **Austriji** u dva rata **Šlesku**. Provodio je zakonodavne, gospodarske i vojne reforme, a uveo je i obvezatno školovanje, povećao broj škola i poticao industrijski razvitak zemlje. Istodobno je još više pojačao vojnu snagu **Pruske** i 1756. ušao u **Sedmogodišnji rat**. Protiv sebe je imao Austriju, Francusk i Rusiju, a od saveznice **Engleske** očekivanu vojnu pomoć nije dobio. Uspio se, međutim, ne samo obraniti nego i istaknuti kao odličan vojskovođa. Pruska je iz tog rata izišla neokrnjena i s ugledom prvo razredne vojne sile, a uspjeh na bojišnici donio je Fridriku sveopće divljenje i naziv **Veliki**. Poslije rata gospodarski je podigao istrošenu zemlju, ali je pojačanim porezima izazvao nezadovoljstvo naroda. U prvoj diobi **Poljske** stekao je istočno **Pomerje** bez **Gdanska** i **Toruna**. U duhu prosvijećenog apsolutizma reformirao je zakonodavstvo. Njegov prosvijećeni apsolutizam i liberalizam odnosio se na predstavnike znanosti i umjetnosti, ali je upravljao zemljom kao samodržac. Uza sve to bio je i plodan pisac: ostavio je desetke političkih, povijesnih i pjesničkih djela.



Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.sportskitrening.hr



Svijet svakodnevnog vježbanja mnogima (od nas) je daleka, gotovo utopijska želja, ponajprije zbog nedostatka volje i vremena. No, činjenica je da je barem povremeno vježbanje, a pogotovo svakodnevno, iznimno zdravo, a poboljšanje tjelesne kondicije uvelike utječe i na dugotrajnost i snagu koncentracije tijekom radnog vremena. Stoga je site www.sportskitrening.hr jedan od onih koje svakako treba posjetiti, a kad to jednom učinite, s obzirom na sve što se na stranicama nudi, ne dvojimo da ćete i poželjeti početi s vježbanjem.

Spomenuta stranica grafički i informacijski je vrlo dobra. Jednostavna, pregledna, puna tekstova, svakako je zanimljiva posjetitelju. Videoklipove vježbi lako je pronaći u glavnom izborniku, baš kao i, primjerice, sve o prehrani sportaša, načinima i vrstama treninga, sportskoj medicini i slično. Pohvalno je i postavljanje tematskih linkova, foruma, fotografija, svega onoga što bi svaki ozbiljniji site trebao imati. Cak i dizajnerski nemamo primjedbi...

Neven MILADIN

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

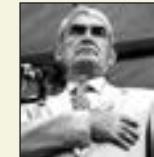
1. Prvi ministar obrane RH bio je:

- A Petar Kriste
- B Martin Špegelj
- C Gojko Šušak



2. Jedan od predsjednika Hrvatskog sabora bio je i ministar obrane:

- A Vladimir Šeks
- B Žarko Domljan
- C Luka Bebić



3. Gojko Šušak obnašao je dužnost ministra obrane:

- A četiri godine
- B šest i pol godina
- C osam godina



4. Tijekom svog mandata ministra obrane Jozo Radoš bio je član stranke:

- A LS
- B HSLS
- C LIBRA



5. Ministar obrane koji je bio i načelnik GS OSRH je:

- A Gojko Šušak
- B Krešimir Čosić
- C Pavao Miljavac



SUREFIRE.

SVJETLOST VRHUNSKE TEHNOLOGIJE



 KROKO INTERNATIONAL

Kanceljak 20 | 10000 Zagreb
info@kroko.hr www.kroko.hr